N° 295. ZONDAG EN MAANDAG 11 EN 12 DECEMBER. A° 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJBLAD.

Nationale Militie.

Ten gevolge der Publicatie van Heeren Burgemeester en Wethouders van den 9 dezer maand, wordt aan alle belanghebbenden in den jare 1841 alhier geboren, en alzoo vallende in de termen der Nationale Militie, ter kennis gebragt, dat aan het Bureau van den Burgerlijken Stand tot afhaling der Geboorte-Akten des avonds ten *vijf* ure zal worden gevaceerd, als:

Op Donderdag den 15 *December*,
voor de bewoners der wijken 1, 2, 3 en 4.
Op Vrijdag den 16 *December*,
voor de bewoners der wijken 5, 6, 7 en 8.
Op Donderdag den 22 *December*,
voor de bewoners der wijken 9, 10, 11 en 12
en *op Vrijdag den* 23 *December*,
voor de bewoners der wijken 13, 14 en 15.

En wordt een ieder aangemaand, tot voorkoming van oponthoud, zich ten dage en ure voorschreven aan te melden.

Rotterdam den 10 December 1859.

De Wethouder, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Rotterdam,
HOFFMANN.

BUITENLAND.

LONDEN den 9 December.

Naar sommiger verzekering heeft het Engelsch Kabinet, en zulks wel eenstemmig, niet alleen zijne maatregelen ten opzigte der regten van de Italiaansche bevolkingen genomen, maar zelfs het mogelijk geval voorzien dat de beraadslagingen van het Congres niet tot eene gewenschte uitkomst leiden mogten, en, wat nogtans niet waarschijnlijk voorkomt, de meerderheid der leden daarvan zich tegen de inlijving bij Piemont verklaren mogt. Engeland, zoo wordt gezegd, zou, moest het zich uit het Congres verwijderen, zich niet tot een bloot protest bepalen. Niet de vestiging van een Midden-Italiaansch Koningrijk, zoo als verkeerdelijk begrepen is, maar een Opper Italiaansch Koningrijk, door de aanhechting der vier Staten van de Ligue en misschien ook van Venetië, waarop nogtans geringe kans bestaat, aan Piemont, zou de wensch van Engeland en zal denkelijk ook die van de meerderheid der vertegenwoordigde Regeringen wezen.

— Het aantal der sterfgevallen in deze hoofdstad was in de laatstleden zaturdag geëindigde week 1304, en stond derhalve nagenoeg gelijk met dat in de voorlaatste, terwijl het 52 beneden het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren bleef.

In de vorige week werden hier 1827 kinderen, namelijk 915 jongens en 912 meisjes, geboren, zijnde 219 boven het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren.

— Mortara de vader, die door het met zijn onmondig kind gebeurde eene zoo treurige vermaardheid heeft verkregen, bevindt zich sedert eenige dagen hier. In de laatste zitting der Evangelische Alliantie betuigde hij het comitté zijnen dank voor de veelvuldige bemoeijingen ten behoeve van zijnen zoon, waarop de voorzitter van het comitté, de generaal Alexander, hem de verzekering gaf dat de Vereeniging er verder naar streven zou zoo veel mogelijk tot verligting van den druk der Israëlieten in Italië mede te werken.

— De bekende stap, door vier Liverpoolsche kooplieden gedaan, heeft veel misnoegen verwekt, en door de vereeniging van regtsgeleerden daar ter stede is zelfs het volgend besluit genomen: „Dat den voorzitter opgedragen zal worden den procureur-generaal van H. M. te berigten hoe, in geval het zijn voornemen zijn mogt eenige stappen tegen de vier Liverpoolsche kooplieden te nemen, die onlangs eene mededeeling aan den Keizer der Franschen gemaakt hebben, het comitté den procureur-generaal zeer gaarne alle medewerking waartoe het in staat is verleenen zal." Nog zegt men ten opzigte van den brief, door de genoemde heeren aan den Keizer gerigt, hoe de oorzaak van het niet letterlijk openbaar maken daarvan, noch door henzelven noch door de Fransche Regering, in den vorm der bewoordingen gezocht moet worden, welke zoo kort af waren dat de openbaarmaking geene der beide partijen gevleid zou hebben. Na de aan het hoofd van een adres gebruikelijke bewoordingen zou toch de geheele inhoud deze zijn geweest: „Wij ondergeteekenden verzoeken Uwe Majesteit eerbiedig ons te verwittigen welke uwe voornemens ten opzigte van Engeland zijn;" waarop dan de handteekeningen volgden.

— Het navolgende is de vertaling van een brief, door signor d'Alesandri te Glasgow van den generaal Garibaldi ontvangen: „Genua, 28 november 1859. Waarde vriend! Ik draag u op, de edelmoedige zonen van Schotland, in den naam van Italië, het gevoel der warmste dankbaarheid voor hunne ridderlijke blijken van belangstelling in de zaak van ons Land uit te drukken. Ik verzoek u hun te verzekeren dat, hoewel mij een uitstekende rang door den grootmoedigen Victor Emmanuel is aangeboden, ik het beter geoordeeld heb dien van de hand te wijzen. Uw toegenegen G. Garibaldi."

— De gezamenlijke waarde van het uit het wrak van de Royal Charter geborgen goud wordt op minstens £ 180,000 geschat.

— De berigten uit Montevideo tot 16 en uit Buenos-Ayres tot 14 october, den 23sten dier maand door de stoomboot Princeza de Joinville te Rio Janeiro aangebragt, kwamen op het volgende neder:

In den Oosterschen Staat bleef de houding der Regering steeds dezelfde. Den 10 october ontving men tijding dat Urquiza den veldtogt tegen Buenos-Ayres geopend had, weshalve het eskader der Argentijnsche Confederatie het anker ligtte en de rivier opstevende. Den 14 october bragt eene Braziliaansche oorlogsstoomboot de tijding te Montevideo dat het eskader zich den doortogt bij het eiland Martin Garcia gebaand en zich bij vier andere schepen der Confederatie gevoegd had. Toen die schepen naderden werd het vuur der batterijen tegen hen geopend, maar door een krachtig vuur beantwoord, hetwelk de hoofdbatterij geheel tot zwijgen bragt. Na, in het voorbij varen, de vijandelijke stoomboot Pontâo zwaar beschadigd te hebben, joeg de Pampero de brik Rapido op de vlugt, wier bemanning zich in de rivier stortte. De Hercules en een zeilschip beschoten den vijand insgelijks zonder ophouden en bragten hem veel schade toe. De troepen op het eiland en die op de Rapido en Pontâo hebben zware verliezen, inzonderheid onder de officieren, geleden. Andererzijds sneuvelden de bevelhebber der Argentijnsche stoomboot Pampero, de luitenant-kolonel Maurice, toen deze de gewaagde poging deed om de Rapido te vermeesteren, en eenige artilleristen en zeesoldaten. Na deze overwinning op het eiland behaald te hebben voer het eskader de Parana weder op.

De zoon van den president Lopez was te Buenos-Ayres aangekomen, om zijne bemiddeling aan te bieden, maar men kende den uitslag dier poging nog niet. Een brief van Rosario zeide dat 250 man uit het leger van Buenos-Ayres naar Urquiza waren overgeloopen.

PARIJS den 9 December.

De Keizer heeft heden met onderscheidene ministers gewerkt.

— De Engelsche ambassadeur heeft heden een langdurig onderhoud gehad met graaf Walewski.

— Van onderscheidene zijden is gesproken van eene zending die aan den heer de Tavel zou zijn opgedragen te Florence, overeenkomende met de zending welke daar onlangs aan den heer de Reiset was toevertrouwd. Dit berigt nu wordt van eene doorgaans goed onderrigte zijde tegengesproken en daarbij aangemerkt dat in de geheele Fransche diplomatie niemand van den naam van de Tavel wordt gevonden.

— Men zegt dat al het houtwerk en de betimmering van de musea in de Louvre door een nieuw ontdekt middel onbrandbaar zal gemaakt worden.

— Het Journal des Débats vraagt zich af: Zullen de Staten van Midden-Italië geroepen worden om deel te nemen aan de beraadslagingen van het Congres, en zoo ja, op welken grond zullen zij er zitting nemen? Wanneer zij alleen tot de beraadslagingen worden toegelaten in den vorm, aangegeven door de precedenten van het Congres van Aken, dan zullen zij er zich uitsluitend aanmelden om hunne grieven bloot te leggen en hunne wenschen te doen vernemen. Maar zelfs dan, vervolgt het blad, wanneer deze eerste questie aldus geregeld ware geworden, zou het nog de vraag blijven of het de verjaagde Vorsten dan wel de voorloopige Regeringen van Midden-Italië zouden zijn, die Afgevaardigden zonden naar het Congres. Welke partij men ten dien aanzien kieze, redelijkerwijze mag men onderstellen dat het Congres, hetwelk zich zal vereenigen om over de toekomst van Italië te beraadslagen, deze groote questie niet zal wenschen uit te maken zonder de Italiaansche Natie te raadplegen.

Eene andere questie die met het Congres zamenhangt is deze: De Zwitsersche Bondsraad heeft zich gewend tot al de Mogendheden, die de Weener slotacte hebben geteekend, om tot het Congres te worden toegelaten.

Men meent te Bern, beweert le Constitutionnel, dat, bij de discussie welke zal gehouden worden over de nieuwe organisatie der Italiaansche Staten, de positie der provinciën Chablais en Faucigny het onderwerp zou kunnen worden van een vernieuwd onderzoek. Om deze positie te verdedigen en des gevorderd zijne regten en voorregten, opgenomen in de tractaten van 1815, te handhaven, geeft Zwitserland den wensch te kennen om op het Congres te worden gehoord.

Dit feit geconstateerd hebbende, laat de Constitutionnel aan de betrokkene Mogendheden de zorg over om te beslissen of er reden bestaat tot inwilliging van Zwitserlands verlangen. Verder echter gaat het blad wanneer het doet doorschemeren dat de Bondsraad van Bern, vooruit begrijpende dat er wel eens questie kon komen van Savoije op het aanstaande Congres, niet ongaarne deel zou nemen aan de beraadslaging.

— Volgens telegrafisch berigt uit Tours van heden morgen is de behandeling der zaak van mevrouw Lemoine en hare dochter heden voor het hof van Assises aldaar aangevangen. Uit de voor eenige dagen bekend geworden acte van beschuldiging blijkt dat, zoo als ook door ons vroeger werd medegedeeld, mej. Angelina Lemoine in ongeoorloofde gemeenschap leefde met den koetsier des huizes en bepaaldelijk den wensch te kennen heeft gegeven dien man, van wien niet blijkt dat de eerste aanleiding door hem zou gegeven zijn, te huwen; dat zij in den nacht van 29 op 30 julij 1859 het leven heeft geschonken aan een kind, de vrucht van dien verboden omgang; dat hare moeder, mevrouw Lemoine, behoorende tot de familie Mingot, eene zeer geachte en bemiddelde familie van Chinon, reeds vrij vroeg kennis heeft gedragen van de gevolgen der ongeoorloofde verstandhouding van hare dochter met den koetsier; die gevolgen op verschillende wijzen heeft trachten te vernietigen; ze tegenover de reeds rondloopende geruchten ten stelligste heeft ontkend en trachten te verbergen; dat zij, zonder daarin van de zijde harer dochter verhinderd te zijn geworden, bovenbedoeld kind onmiddellijk na de geboorte heeft gedood en vervolgens de overblijfselen in een daartoe vooraf toebereid vuur heeft verbrand.

Deze bijzonderheden en nog andere, waarvan de bloote vermelding het menschelijk hart doet ijzen, zijn gedeeltelijk uit het geregtelijk en geneeskundig onderzoek, gedeeltelijk bij het voorloopig verhoor der beschuldigden gebleken.

Bij de openlijke behandeling der zaak op heden zijn de dochter en de moeder afzonderlijk ondervraagd. Mejufvrouw Lemoine heeft de bekentenissen, welke zij bij de instructie heeft afgelegd, teruggetrokken en gezegd dat zij het slagtoffer was geweest van den gewelddadigen dwang van Jean Fétis, den koetsier, maar geenszins tot hem in geregelde betrekking heeft gestaan. Evenzoo heeft zij thans ontkend hem te willen huwen. Zij heeft beweerd dat het kind alleen dan verbrand moest worden, wanneer het dood geboren werd. Zij verklaarde dat het kind niet heeft geleefd en beijverde zich hare moeder van alle schuld vrij te pleiten. Een van de getuigen, de kleedermaker Lebray, — die een klein huisje bewoonde naast het hôtel Lemoine, waarvan een venster, met in lood gevatte ruiten, uitzag op het vertrek waarin de bevalling moet hebben plaats gehad, — heeft getracht zich te onttrekken aan de verpligting om voor het Hof te verschijnen, door zich met een pistool in den onderkaak te schieten.

— Koning Victor Emmanuel heeft de Milanezen, die in sommige provinciën in Regeringsbetrekkingen zijn geplaatst geworden, in een gehoor ontvangen. Bij die gelegenheid heeft de Koning zich met de meeste welwillendheid omtrent Milaan en Lombardije in het algemeen uitgelaten en tevens den wensch te kennen gegeven om eerlang naar Milaan te komen. Hij zal de reis derwaarts aannemen zoodra de staatszaken het toelaten.

— De brief, dien Mazzini aan den baron Ricasoli zou geschreven hebben, heeft ten doel het hoofd der Toskaansche Regering over te halen tot het doen maken van eene militaire beweging tegen Perugia. Ziehier eenige zinsneden uit dat schrijven: „Gij hebt te veel verstand om niet te erkennen dat de ineensmelting van Midden-Italië onder Koning Victor Emmanuël, na het tractaat van Villafranca, van diens zijde gelijk zou staan met eene oorlogsverklaring.

„De revolutie moet zich uitbreiden, of zij is nutteloos; gelocaliseerd is zij onmagtig.

„De elementen die de magt van Midden-Italië uitmaken, zijn veroordeeld tot tweedragt.

„De vrijwilligers, thans werkeloos, zullen onrustig worden; reeds zijn zij het, binnen weinige dagen zullen zij het sein geven tot den burgeroorlog. Dáárop slechts wachten onze oude meesters, om Europa te kunnen toeroepen: Let op!

„De keuze van Garibaldi tot actief generaal zou met geestdrift begroet worden. Op het oogenblik dat Perugia heroverd is, zal Rome zelf, tot nu toe bedwongen, opstaan. Daarop volgt een algemeene opstand in Napels en de Italiaansche beweging neemt zulk eene verhouding aan dat hare hoofden op den voet van gelijkheid met de Mogendheden kunnen onderhandelen.

„Frankrijk kan de wapenen niet weder opvatten zonder zich een oorlog met geheel Europa, Duitschland, Rusland en Engeland op den hals te halen.

„Ik zou dit alles aan u en uwe medebestuurders hebben gezegd, wanneer gij ons, in plaats van ons als vijanden te beschouwen en ons te dwingen het Vaderland te verlaten, als vrienden van Italië hadt begroet. Mijn tegenwoordig voorstel moge onvoorzigtig kunnen genoemd worden, het kan niet schuldig heeten. Wij ook zijn uit beginsel voorstanders van de eenheid. Na den vrede van Villafranca verbannen, hebben wij slechts één doel, niet onrust te weeg te brengen in het binnenlandsch bestuur van ons Vaderland, maar kracht te geven aan de buitenlandsche betrekkingen der Regering. Ik ben verzekerd dat men eene restauratie zal beproeven en het is onze pligt, die zonder vreemde hulp te beletten.

„Ik gevoelde de noodzakelijkheid u deze dingen te zeggen en u de gevoelens bloot te leggen van iemand die Italië en de nationale eenheid meer lief heeft dan het leven. „JOSEPH MAZZINI."

— La Patrie deelt eenige bijzonderheden mede omtrent de poging tot moord, waarvan de directeur van politie te Palermo het slagtoffer is geweest. Daaruit blijkt dat de heer Maniscalco zich jl. zondag met zijne vrouw en twee kinderen in een rijtuig naar de hoofdkerk had begeven en op het oogenblik dat hij van het rijtuig naar de deur ging, door een man uit de volksklasse, die hem sedert een half uur afwachtte, tusschen de ribben werd getroffen met een dolk, die tot aan het gevest in de wond werd gedreven. Nog voor dat de heer Maniscalco zijn bediende kon toeroepen den moordenaar tegen te houden, was deze in eene van de kleine straatjes rondom de hoofdkerk verdwenen.

Daar hij een vrij dikke overjas droeg, had de heer Maniscalco geene bijzonder diepe wonde ontvangen; de laatste berigten melden dan ook dat hij buiten gevaar is. Over het algemeen werd aan deze poging tot moord de beteekenis toegeschreven van eene politieke wraak. De heer Maniscalco is een oud-officier der dragonders en sints 1848 directeur van politie te Palermo. Hij wordt beschouwd als een braaf man en verstandiger dan de meeste andere directeuren van politie in het Koningrijk der beide Siciliën.

KEULEN den 9 December.

Ook in het Pruissisch Corps Diplomatiek hebben veranderingen van personeel plaats gegrepen. De tegenwoordige gezant te Napels, graaf Oriolla, gaat op zijn verzoek naar Stockholm; de geheime legatieraad graaf Perponcher naar Napels, en de tegenwoordige minister-resident te Weimar, Prins von IJsenburg, als gezant naar Hannover.

— De Spener Zeitung behelst het volgend artikel van half officiele kleur: „Het berigt, dat de besluiten der Wurzburger Conferentie door de Beijersche Regering terstond ter kennis der Duitsche Groote Mogendheden gebragt zouden worden, moet onaannemelijk worden geacht, naardien, zoo als bekend is, in die vergadering in het geheel geene besluiten zijn genomen, maar alleen van meeningen gewisseld is. Het Weener Kabinet heeft buiten twijfel bereids kennis van den inhoud daarvan ontvangen; maar dat Pruissen thans in het vertrouwen der zamensprekingen getrokken zou zijn, nadat het Beijeren en Saksen raadzaam voorgekomen was de zaak der Conferentie als een geheim te behandelen, valt te betwijfelen. Waren te Wurzburg door de deelhebbenden verdragen over Duitsche aangelegenheden gesloten, dan zou het diplomatiek gebruik eene mededeeling daarvan aan Pruissen medebrengen; maar zoo ver zijn de leden der Conferentie nog niet gekomen."

— De hoogleeraar Tischendorf uit Leipzig, wien door de Russische Regering het doorzoeken der Grieksche; Syrische, Koptische en Abyssinische kloosters, tot opsporing van oude handschriften, was opgedragen, is te Petersburg aangekomen en heeft de eer gehad den door hem medegebragten wetenschappelijken schat den Keizer, de Keizerin en den Grootvorst Troonopvolger voor te leggen. Daaronder zijn 12 palimpsesten, een aantal Syrische manuscripten en papyrusrollen van belangrijke waarde. Het gewigtigste nogtans is een oud Grieksch handschrift, hetwelk, benevens eenige brokstukken des Ouden Testaments, volgens de Zeventigen, het geheele Nieuwe Testament behelst en, volgens Tischendorfs meening, tot de vierde eeuw onzer jaartelling behoort, zoodat het de oudste volledige codex zijn zou, naardien aan dien in het Vatikaan vier Paulinische brieven en de Openbaring van Johannes ontbreken. Dit handschrift is een geschenk der monniken van den berg Sinaï aan den Keizer, als beschermheer der regtzinnige Kerk.

— Voor rekening der te Moskou woonachtige Duitschers wordt thans eene klok gegoten, die voor Marbach, de geboorteplaats van Schiller, bestemd is. Op de eene zijde ziet men een medaillon met de beeldtenis des dichters, met het bovenschrift Concordia en het onderschrift: „Tot eendragt, tot innig hartelijke vereeniging verzamele zich de liefhebbende gemeente;" op de andere zijde deze woorden: „Aan Schiller's geboorteplaats, door zijne vereerders te Moskou, 18 november 1859."

Per Telegraaf.

PARIJS den 10 December.

De Pays en de Patrie verzekeren dat de heeren von Schleinitz, von Rechberg en Prins Gortschakoff stellig in het Congres zitting zullen nemen. Frankrijk 3 pc. slotkoers 70.50, Cred. Mobilier 847.50; men verzekert dat de raad van administratie heden besloten heeft tot het betalen van 25 francs als dividend.

KARLSRUHE den 10 December.

Men verwacht, dat zich in de beide Wetgevende Kamers eene groote meerderheid tegen het Concordaat verklaren zal.

KOPENHAGEN den 9 December.

Het dagblad Faedrelandet verzekert dat Prins Christiaan van Denemarken tot Gouverneur van Holstein is benoemd. Zijn gezin blijft te Kopenhagen gevestigd.

MADRID den 8 December.

Onder dagteekening van gisteren meldt de maarschalk O'Donnell, de generaal en chef van het leger in Afrika, uit het kamp dat de verschansingswerken worden voortgezet. Hij voegt er bij: Men heeft een slechten uitleg gegeven aan mijne depêche, welke vermeldde dat ik weldra offensief zou te werk gaan wanneer de marine hare werkzaamheden bespoedigde. Ik ben tevreden over de diensten der marine, maar het weder blijft de inschepingen belemmeren.

LONDEN den 10 December.

KOFFIJ meer gevraagd, van Singapore Java zijn eenige partijtjes tot betere prijzen genomen. — THEE stil. Ord. Congo 13¾ a 14 d. — SUIKER vast. — SALPETER williger. — PIMENT vast en met 3⅝ a 3¾ betaald. — METALEN. IJzer 55.6, zijnde iets hooger. — OLIEN. Lijn- 27.6, Patent- 39¾, Raap- 36½. — TALK onveranderd.

LIVERPOOL den 10 December.

KATOEN. Heden zijn 7000 b. tot onveranderde prijzen afgedaan. — OLIJFOLIE £ 56 a £ 57. — TALK stil.

BERLIJN den 10 December.

ROGGE per Dec. 49⅛, per Voorjaar 48 th. — OLIE. Dec. $11\frac{1}{6}$; Voorjaar $11\frac{5}{12}$ th.

ANTWERPEN den 10 December.

KOFFIJ en SUIKER vast. — GRANEN. Tarwe *f* 13. Rogge *f* 8½.

MADRID den 9 December.

Spanje 1¾ pc. 34.15; dito 3 pc. 44.35.

PARIJS den 10 December.

Frankrijk 3 pc. 70.50; dito 4½ pc. 96.75. Crediet Mob. 847. Spanje 1¾ pc. 33½; dito Binnenl. 3 pc. 43¼.

LONDEN den 10 December.

De 3 pc. Geconsolid. 95¾. Spanje 1¾ pc. 33⅜; dito Buitenlandsche 3 pc. 45 a 45½. Portugal 3 pc. 46¼. Mexico 3 pc. 22⅜. Venezuela 4½ pc. 28½ a 29½; dito Uitgest. 14½ a 15. Equador N. 1 pc. 13 a 14. Holland 2½ pc. 65. Illinois Shares 60 a 62; dito Bonds 7 pc. 77 a 79.

WEENEN den 10 December.

Nationale Metalliek 5 pc. 79.60. Metalliek 5 pc. 73.80. Wissel Londen *f* 123.75.

FRANKFORT den 10 December.

Metalliek 5 pc. 56¼; dito Nationale 5 pc. 61½. Spanje 1¾ pc. 32; dito 3 pc. 42¼.

ANTWERPEN den 10 December.

Spanje 1¾ pc. 32⅜; dito Binnenl. 3 pc. 42¾. Metall. 5 pc. 58⅜; dito Nation. 5 pc. 62½.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 10 December.

Heden heeft H. M. de Koningin Weduwe te Scheveningen eene uitdeeling van onderstand doen plaats hebben.

— Men verneemt dat de baron d'André, Fransch gezant bij het Nederlandsche Hof, uit die betrekking is teruggeroepen en binnen kort als zoodanig zal worden vervangen door den graaf de Sartiges.

— Door den eerw. heer mgr. van Vree, bisschop van Haarlem, is een herderlijk schrijven uitgevaardigd, ten einde het gebed te verzoeken voor den Paus.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet de beraadslaging over hoofdstuk X der Staatsbegrooting (*Departement van Oorlog*).

De heer *van Lynden* betoogde 1°, dat de Grondwet niet veroorloofde eene vaststelling der leger-organisatie bij de wet, en 2°, dat, indien zulks al geoorloofd ware, van zoodanige wet niet zou zijn het gevolg te wachten dat men zich daarvan scheen voor te stellen. — De heer *van Wintershoven*, van meening niet veranderd sedert hij de eer had lid der Kamer te zijn, verdedigde daarentegen de grondwettigheid van de leger-organisatie bij de wet. Hij hoopte dat de Minister van zijn denkbeeld ten deze alsnog zou terugkomen; doch indien dat het geval niet ware, opperde hij het denkbeeld dat de Minister afzonderlijk zijne plannen van organisatie aan de Kamer mededeelde, ten einde de Kamer daarover kunne discuteren en alzoo, zonder eene uitdrukkelijke wet, vast te stellen bij gemeen overleg de basis, waarop voortaan de uitgaven voor Oorlog rusten zouden. Vereenigde de Minister zich met dat denkbeeld, dan zou hij de begrooting niet verwerpen. — De heer *de Bieberstein* beaamde het zoo even geopperde denkbeeld en verklaarde overigens in den Minister het grootste vertrouwen te hebben. — De heer *van Akerlaken* had bezwaren tegen de wet, die hem waarschijnlijk zouden beletten zijne stem daaraan te geven. Die bezwaren betroffen 1°, het cijfer, dat hij vreest in de toekomst met ruim 2 millioen verhoogd te zien; 2°, de meening des Ministers, dat eene legerformatie bij de wet niet zou zijn overeenkomstig de Grondwet; 3°, het defensiestelsel, dat hij niet wenschte te zien uitgebreid. — De heer *de Kempenaer* trad in eene toelichting van den oorsprong van art. 178 der Grondwet, en toonde daaruit aan, dat de bedoeling van den Grondwetgever niet geweest was vaststelling van de leger-organisatie bij de wet, die tevens door hem als nadeelig èn voor de verdediging des Lands èn voor de inrigting des legers beschouwd werd. — Nadat de heer *Storm van 's Gravesande* was teruggekomen op sommige punten van zijne rede van gisteren, verklaarde de heer *Dommer van Poldersveldt*, op de daarbij ontwikkelde gronden, o. a. dat ook hij organisatie bij de wet beschouwde als het beste middel, om aan den jaarlijkschen strijd een einde te maken; hij trad in eene bestrijding van de bezwaren, tegen zoodanige organisatie ingebragt, doch eindigde met zijne stem aan de begrooting te beloven. — De heer *Elout*, na op het punt der homogeniteit van het Ministerie te zijn teruggekomen, vereenigde zich met het gevoelen van hen, die meenden dat de Grondwet de organisatie bij de wet niet gedoogde. — De heer *van Hall* bestreed almede het beginsel van vaststelling der organisatie bij de wet; die regeling zou zijn het tot zich trekken door de Kamer van hetgeen behoorde tot de uitvoerende magt.

De heer *van Diggelen* betoogde, dat men niet behoefde te zijn specialiteit, om te beoordeelen eene leger-organisatie, gelijk hij zelf dan ook in bijzonderheden trad om aan te toonen, wat naar zijne meening noodig was voor het leger en het defensie-wezen; dat tot dusver te weinig geld was gegeven aan ons verdedigings-stelsel; dat het aangevraagde cijfer niet was boven de krachten van onzen Staat, en dat hij derhalve de begrooting zou aannemen.

Geen der leden meer het woord vragende, was het woord aan den heer *Minister van Oorlog*, doch wegens het ver gevorderde uur werd de Vergadering verdaagd tot maandag eerstk., des ochtends ten 11 ure.

De discussien over dit hoofdstuk boeijen in de residentie zoo zeer de aandacht, dat de tribunes, zoowel gereserveerde als publieke, de menigte toehoorders niet kunnen bevatten, welke zich tot bijwoning der zittingen als het ware verdringt. Niet minder gespannen is de aandacht op de rede, die maandag door den heer Minister van Oorlog zal worden gehouden.

[*Zie verder het uitvoerig verslag dezer zitting in ons Bijblad van heden.*]

Eerste Kamer.

In de zitting van de Eerste Kamer van heden heeft de Voorzitter medegedeeld:

1°, dat in de afdeelingen benoemd zijn tot voorzitters de heeren Borski, Blankenheym, Cost Jordens en van Beeck Vollenhoven, en tot onder-voorzitters de heeren van Heeckeren van Wassenaer, van Rijckevorsel, van Sasse van IJsselt en van Nispen van Pannerden.

2°, dat zijn benoemd tot rapporteurs over de wetsontwerpen, tot inkoop en amortisatie van schuld, tot wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1858, tot wijziging van hoofdstuk III dierzelfde begrooting over 1858 en tot verhooging van het IIIde hoofdstuk over 1859, de heeren van der Oudermeulen, van Rijckevorsel, van Sasse van IJsselt en van Aylva van Pallandt; over de wetsontwerpen tot afstand van Rijksgoederen aan de gemeente Vlagtwedde, tot goedkeuring eener dading aangegaan met het bestuur van het Rijksdomein, en tot vaststelling der begrooting van de Landsdrukkerij voor 1860, de heeren van Wessem, van Eysinga, Cremers en van Nispen van Pannerden.

3°, dat zijn ingekomen adressen: *a*, tot adhaesie van het aangenomen wetsontwerp betrekkelijk den aanleg van den Noorder- en Zuiderspoorweg, van Gedeputeerde Staten van Drenthe, Gemeentebestuur van Vessem, Gemeentebestuur van Waalwijk, Raad der gemeenten Oirschot en Rotterdam, Kamer van koophandel te Delft, kiesgeregtigden te Dockum, ingezetenen te Veere en Sandijk-Binnen, ingezetenen te Biervliet, te IJsendijk en Waterlandkerkje in het eiland Walcheren, de gemeente Eindhoven, Raad der gemeente West- en Oost-Middelbeers. *b*, tegen het genoemde wetsontwerp van een groot aantal ingezetenen te Amsterdam en te Utrecht, Raad der gemeente Hey- en Boecop, Raad der gemeente Schoonrewoert, ingezetenen van Twenthe, van Wierde en van Almelo.

Al deze adressen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

De Commissie van Rapporteurs is gereed met hare verslagen over de wetsontwerpen: tot inkoop en amortisatie van schuld, tot wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1858, idem van hoofdstuk III over 1858, en tot verhooging van hoofdstuk III over 1859. — Drukken en ronddeelen en de beraadslaging bepaald op aanstaanden maandag des middags ten half drie ure.

Daarna is de Vergadering gescheiden.

ROTTERDAM den 10 December.

Gisteren vierde de heer A. J. Metzlar, entreposeur 1ste klasse alhier, zijn vijftigjarig feest als ambtenaar in 's Rijks dienst. Bij deze gelegenheid werd hem van wege de ambtenaren van zijn bureau een prachtig aandenken in zilver, versierd met eene toepasselijke inscriptie, aangeboden, terwijl ook de mindere entrepôt beambten op dezelfde wijze van hunne gehechtheid deden blijken.

Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 10 dezer zijn bevorderd: tot opzigter van den waterstaat der 2de kl., de opzigter der 3de kl. D. P. Berkhout; tot opzigter der 3de kl., de opzigter der 4de kl. W. G. van Veen, en is tot opzigter van den waterstaat der 4de kl. benoemd S. M. C. P. Breukel, die aan het in mei jl. afgelegd examen deelgenomen en aan de vereischten heeft voldaan.

De Minister van Justitie heeft aan de heeren procureurs-generaal, fungerende directeuren van politie, gerigt de navolgende circulaire:

„Ik heb de eer ter uwer kennis te brengen, dat ik, ten gevolge van het door de Tweede Kamer der Staten-Generaal dezer dagen aangenomen amendement, strekkende tot vermindering van de op de ontworpen begrooting voor het jaar 1860 geraamde som ter betaling der bezoldiging van het personeel der Rijksveldwacht, in de onmogelijkheid ben gebragt om zelfs *eenigermate* te voldoen aan de talrijke verzoeken tot uitbreiding van het Rijks-politie personeel, welke ik zoo van uwe zijde als van de hoofden der gemeentebesturen mogt ontvangen.

„In dezen stand der zaak acht ik het noodig u te verzoeken met naauwkeurigheid na te gaan, of in het belang der algemeene veiligheid hier of daar misschien verplaatsingen van Rijks-veldwachters of veranderingen van standplaatsen aan u nuttig en raadzaam voorkomen, en zoo dit het geval mogt zijn, deswege de noodige voorstellen aan mij te doen.

„Ik voeg hier de opmerking bij, dat, mijns erachtens, het personeel in de steden zal moeten worden verminderd, ten einde te beter kunne worden gezorgd voor de veiligheid der bewoners van het platte land, waar in den regel het gemeente-politie-toezigt veel te wenschen overlaat en waar de gemeenten veelal minder bij magte zijn een voldoend politie-personeel te bezoldigen, dan zulks in de steden het geval is.

„Met betrekking tot doen van transporten van gevangenen en het verrigten van andere diensten moet ik nog opmerken, dat daar, waar de noodzakelijkheid dit medebrengt, gebruik zal moeten worden gemaakt van de gemeente-politie, welke ingevolge de wet dienstbaar is aan de Rijkspolitie.

„Ten slotte acht ik het niet overbodig, u te wijzen op art. 21 der instructie op de dienst der bezoldigde Rijks-veldwachters, bij welk art. aan u de bevoegdheid is verleend om, in geval van dringende noodzakelijkheid, ter beveiliging van personen en eigendommen, de standplaatsen der brigade-kommandanten en der bezoldigde Rijks-veldwachters zonder onderscheid tijdelijk te veranderen of de brigades zamen te trekken."

De Minister van Justitie heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat er vooreerst geene gelegenheid bestaat tot plaatsing bij de *Rijks veldwacht*, en dat mitsdien de tot dat einde ingediend wordende verzoeken zullen gehouden worden *buiten beschikking*.

De Dordrechtsche Courant deelt als zeker mede, dat er voor den heer mr. P. A. Sander bijzondere rederen bestaan, om zich bij de aanstaande verkiezing voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal op den 27 december e. k. *niet* weder verkiesbaar te stellen.

Gisteren is van het Nieuwe Diep uitgezeild Zr Ms. fregat met stoomvermogen Admiraal van Wassenaar, onder bevel van den kapitein ter zee R. van Voss, bestemd naar Cherbourg en Lissabon.

Beroepen bij de Hervormde gemeente: te Sluis (cl. IJzendijke) ds. J. Drost, pred. te Rhenen, die echter voor dit beroep heeft bedankt; — te Ermelo (cl. Harderwijk) ds. J. F. W. Königsfeldt, pred. te Rhede; — te Scherpenisse en Westkerke (cl. Zierikzee) ds. H. J. P. van der Linden, predikant te Bergschenhoek.

Bedankt: voor het beroep naar de Hervormde gemeente te Nijkerk op de Veluwe door ds. J. Drost, pred. te Rhenen; — voor dat naar Scherpenisse c. a. door ds. J. C. Eykman, pred. te Rinsumageest.

— Te Vlaardingen is de heer W. de Vlaming met 156 stemmen verkozen tot lid van den Gemeenteraad; de heer M. van Rossen Hoogendijk verkreeg 124 stemmen.

— Tot leeraar in de nieuwe talen aan het gymnasium te Brielle is door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangesteld de heer L. M. Baale, van Groningen.

— Gisteren is aan de Leydsche Hoogeschool tot doctor in de regten bevorderd de heer M. C. Piepers, van Amersfoort, na verdediging van theses juridicae inaugurales.

Heden is aan dezelfde Hoogeschool tot doctor in de regten bevorderd de heer W. van Heukelom, van Amsterdam, na openlijke verdediging van een akademisch proefschrift over: de alléén-regtsprekende regter.

— Het gewigt der goederen gedurende de maand november jl. van Amsterdam langs den Nederlandschen Rhijnspoorweg naar Duitschland verzonden bedraagt 2,617,920 tolponden.

— De provinciale bibliotheek in de Abdij te Middelburg is sedert den 1 dezer tot algemeen gebruik opengesteld.

— Op 8 november is door L. J. Crooy, vader in het weeshuis te Zierikzee, des voormiddags vóór 11 ure, een brief, waarin was een muntbiljet van *f* 10, in de brievenbus van het postkantoor te Zierikzee gestoken, aan het adres van G. C. Lasson, genees-, heel- en verloskundige te Muiden, welke brief niet is bezorgd aan het adres.

— Van Harderwijk meldt men, dat zich den 25 dezer aan boord van het schip Admiraal de Winter, gezagvoerder J. C. Jansen, liggende op stroom voor Rotterdam, zal inschepen een detachement suppletietroepen, sterk 125 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den kapitein van het Oost-Indisch leger (van verlof terugkeerend) M. L. Engel, en medegeleide van den 1sten luit. (mede van verlof terugkeerend) H. S. Goosenson, en van den 2den luit. der infanterie G. C. R. R. de Graef.

— Het laatstelijk door de Staten der provincie Friesland vastgestelde nieuw reglement betrekkelijk de besmettelijke longziekte onder het rundvee, is door Z. M. goedgekeurd. Ter uitvoering daarvan zijn door Gedeputeerde Staten eenige voorschriften aan de burgemeesters gegeven, o. a. om, in plaats van, gelijk tot dusverre, iedere week, voortaan na afloop van iedere maand een verslag betrekkelijk den stand der ziekte in te zenden. Het reglement treedt den 1 januarij 1860 in werking, met welk tijdstip tevens de inenting van het rundvee in het vervolg voor rekening en risico der veehouders wordt gelaten.

— Volgens bij den officier van justitie te Groningen ingekomen klagt is op 23 november jl. in de bus van het postkantoor te Groningen gestoken een brief, gesloten in een omslag, welke met gom was bevestigd, geadresseerd aan mevr. Gordon Spandaw Sypkens, te Zierikzee, waarin zich bevond een muntbiljet, groot *f* 10, welke brief niet aan het adres is bezorgd.

De *Shipping and Mercantile Gazette* van gisteren behelst het rapport van kapitein J. L. ter Bruggen, voerende de Ned. bark *Vrede*, met stukgoederen van Rotterdam naar Melbourne, en dat van kapitein H. A. Prehn, voerende het Zweedsche schip *Victor*, met suiker en arak van Cheribon (Java) naar Stockholm bestemd. Zoo als vroeger gemeld is, zijn beide schepen, na met elkander in aanzeiling geweest te zijn, te Ramsgate binnengesleept. — Volgens rapport van kapitein ter Bruggen, bevond hij zich den 27 nov. ll., des ochtends 5 ure 20 min., bij het lichtvuur van Zuid-Voorland, W. ½ N., ongeveer 8 mijlen afstands; de aan boord zijnde loods merkte op dat de scheepslichten helder brandden; het schip lag W.Z. W.; het voorbramzeil werd ingehaald, toen de loods en de uitkijk een rood licht vooruit zagen, ongeveer een streek aan stuurboordszijde. De *Vrede* had de ra's voorgebrast, met stuurboordshalzen toe, en toen de kapitein het roode licht zag beval hij onmiddellijk het roer te wenden, hetwelk gedaan werd, en het schip kwam bij den wind te liggen, terwijl de zeilen eenigzins levendig bleven, en deinsde langzaam achteruit. In die positie verkeerende, hield eene groote bark, O. koers houdende, op de *Vrede* aan en kwam met den voorsteven tegen de bakboordsboeg, die geheel ingestooten werd. De twee schepen geraakten terstond vrij van elkander, en de *Vrede* wendde weder naar stuurboordszijde over. De pompen werden gepeild, en men bevond dat het schip lek was; nu stelde men de pompen te werk, bevestigde den fokkemast en haalde de zeilen over den boeg, om het lek zooveel mogelijk te stoppen. Het besluit was om naar Londen te sturen ten einde de schade te herstellen, en men hield naar den wal. Omtrent half acht ure des morgens kwam de stoomboot Resolute bijliggen om de *Vrede* naar Londen te slepen, doch het water nam in het ruim zoo zeer toe, dat men genoodzaakt was naar de naaste haven af te houden, zijnde Ramsgate, waar men ten 12 ure 30 min. aankwam met vijf voet water in het ruim. Met de bovengemelde stoomboot was geen akkoord gemaakt, maar zij vraagt £ 1500 voor hare diensten. — De bark, waarmede de *Vrede* in aanzeiling geweest was, bleek nu te zijn de *Victor*, en de kapitein van dien bodem rapporteert het volgende: Ten ongeveer 5 ure 20 min. des ochtends van 27 nov., zijnde het schip onder marszeilen, kluiver, brikzeil enz., de wind N. ten W., vrij helder, het schip N. O. ten O. sturende, rapporteerde de uitkijk een licht vooruit; de stuurman ging toen naar voren en zag een groen licht vooruit, dat den boeg van de *Victor* scheen te kruisen. De kapitein keek over de lijzijde van den spiegel waar hij stond, en zag een groen licht even aan de lijboeg, en geen rood licht ziende nam hij voor zeker aan dat het vreemde schip vrij ging, sturende om de Z. W.; hij gaf daarom aan den man bij het stuurrad order om digt bij den wind te houden. Hij merkte op dat, terwijl de schepen elkander naderden, de vreemdeling het roer scheen te wenden, daar het roode licht zigtbaar werd; het was toen te laat om zijn eigen roer te wenden. Om nu den schok zoo veel mogelijk te verzachten, daar eene aanzeiling onvermijdelijk was, bragt men het roer snel aan lij, en loefde op, toen het vreemde schip met de bakboordsboeg tegen de stuurboordsboeg van de *Victor* aanstiet. Er verliep naauwelijks eene minuut tusschen het zigtbaar worden van het roode licht en de aanzeiling. De beide schepen geraakten door de kracht van den schok van elkander vrij; de *Victor* was lek, had de boegspriet verloren en den boeg geheel ingestooten. Eene stoomboot bragt de Zweedsche bark naar Ramsgate, waar men des middags arriveerde. De stoomsleper zal £ 60 voor bewezen diensten ontvangen.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van de Rotterdamsche Courant.

Het slot van de zitting der Tweede Kamer van gister kenmerkte zich door een incident, dat voor de beoordeeling van de consequentie, van de zelfstandigheid en van de homogeniteit van het tegenwoordige Ministerie van hoog gewigt is.

Men zal zich herinneren, dat ten vorigen jare door den Minister van Oorlog, den heer van Meurs, namens *de Regering* de aanbieding was beloofd van eene legerorganisatie bij de wet, en dat, inderdaad, aan die belofte meer dan waarschijnlijk de aanneming *toen* van de begrooting voor Oorlog te danken was. Tot opheldering van de woorden, die gister gesproken zijn door den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers, moet daarbij nog worden opgemerkt, dat de heer van Meurs, bij de debatten over hoofdstuk X, die verklaring eenigermate introk, voor zoo veel het aandeel van *de Regering* betreft.

De tegenwoordige Minister van Oorlog, Jhr. de Casembroot, verklaart daarentegen, dat hij de legerorganisatie *niet* wil regelen bij de wet: hij grondt zich op twee redenen. 1°, strijd met de Grondwet, en 2°, onmogelijkheid om de regeling *goed* te doen bij de wet.

Ik treed op dit oogenblik volstrekt niet in eene beoordeeling van die redenen, doch wensch slechts feiten te constateren.

Dat opmerkelijk verschil van gevoelen tusschen twee opvolgende Ministers moest natuurlijk de aandacht wekken der Volksvertegenwoordiging. De heeren van Twist, van der Linden en Elout wezen er op; en het waren de twee laatsten, die opheldering verlangden, en beiden zeer te regt, omtrent de redenen, die het *Kabinet* of *de Regering* konden hebben geleid, om ten vorigen jare te doen beloven *eene regeling bij de wet*, en dit jaar die regeling te doen verklaren: *strijdig zelf met de Grondwet*.

De heer Bosscha, Minister van de Herv. Eeredienst, gaf, als tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers, de gevraagde opheldering en, naar het ieder voorkomt, geheel voldoende. Ten vorigen jare had de Ministerraad volstrekt *niets beslist* omtrent de zaak. Alleen de heer van Meurs wenschte de organisatie bij de wet, en toen maakte de Ministerraad geen bezwaar zijn verzoek toe te staan, om namelijk zijne meening te brengen in den vorm van een ontwerp van wet, ten einde *dan eerst* door den Ministerraad kon worden beslist, of de regeling vatbaar was bij de wet, en of den Koning kon worden voorgesteld, het ontwerp naar den Raad van State te verzenden. De heer van Meurs, die naar men weet zeer warm was (en, ofschoon welbespraakt, toch als ferm militair niet altijd het gewigt der woorden scheen te kennen), verwarde deze geheel voorwaardelijke en tot niets bindende toestemming tot het doen eener proeve van regeling, met eene toestemming van het *beginsel*. Op die wijze verscheen de bekende verklaring, (die reeds toen de Ministers zelven bij uitnemendheid verraste. Zoo lang de Vertegenwoordiging daaromtrent geene verklaring verlangde, kon het immers, dunkt mij, van geene Regering worden gevergd, een harer leden vrijwillig tot zekere hoogte te desavoueren.) Door verschillende omstandigheden werd de heer van Meurs intusschen verhinderd te voldoen aan zijn verlangen; die Minister trad af, zonder dat de Ministerraad een ontwerp ontving en derhalve geroepen was, over *het beginsel* te beslissen. De Regering was dus geheel vrij, en toen nu de tegenwoordige Minister bij zijne optreding verklaarde, dat hij, zoo als de heer Bosscha zich uitdrukte, „de „ministeriële verantwoordelijkheid voor dat deel van „'s Lands verdediging op zich nam, zonder wettelijke „vaststelling van de leger-organisatie," vereenigde de Regering zich daarmede.

Zóó zijn de feiten, en zóó heb ik ze gister, op de tribune der Tweede Kamer, hooren mededeelen door den Voorzitter van den Raad van Ministers, behalve hetgeen ik in parenthesis schreef en dat gevolgtrekking is van hetgeen ik uit de parlementaire taal der Ministers, doch ik geloof geheel overeenkomstig de waarheid, heb gemaakt.

Ik acht het nuttig om tweeërlei reden, op dit incident de bijzondere aandacht te vestigen. Vooreerst, omdat het mij voorkomt, dat dit punt van vermeend verschil en van vermeende inconsequentie tot dus ver *zeer* gewogen heeft bij de discussien der Tweede Kamer, en de verklaring *der Regering* mag geacht worden, de zaak zeer duidelijk te hebben opgehelderd. Maar in de tweede plaats, omdat ik tot mijne groote verwondering in het Verslag der *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, evenzeer als in haar kort Overzigt, het hoofdpunt waarop alles ten deze aankomt, nl. dat de Ministerraad slechts had toegestaan in het overleggen van een ontwerp aan dien Raad, zich daarbij eene nadere beslissing voorbehoudende, *ten eenemale zie weggelaten*. Nog meer, omdat ik in dat kort overzigt, naar de eischen der Hollandsche taal, juist de verklaring aantref, *dat de Ministerraad zich bepaaldelijk had verklaard vóór de organisatie bij de wet!!* Ik lees daar toch het volgende:

„Het was naar aanleiding van dezen loop der discussiën, „dat de Minister Bosscha, tijdelijk voorzitter van den „raad van Ministers, het woord opvatte om uitlegging te „geven van hetgeen ten deze gebeurd was, in substantie „hierop nederkomende, dat de vorige Minister afgetreden „was zonder zijn ontwerp in den Ministerraad te brengen, „hoewel *deze* (dat is volgens de regelen der Hollandsche „taal, niemand anders dan *de Ministerraad*) was vóór „het uitwerken van het denkbeeld, en dat de tegenwoor„dige Minister was opgetreden met de verklaring, dat „dergelijke wet niet noodig was." Dus niet alleen geheele weglating, ook in het Verslag zelf, van de allergewigtigste reserve die gemaakt was, toen aan den heer van Meurs verlof was gegeven tot het opstellen van een ontwerp, maar zelfs eene met de waarheid strijdige verklaring, dat het juist *de Ministerraad* is geweest, die zich voor de organisatie bij de wet zou hebben verklaard!!

Het geldt hier een allergewigtigst feit. De heer Bosscha bezit een orgaan, dat op vijf minuten afstands misschien nog duidelijk kan worden verstaan. De Minister spreekt daarbij èn kalm èn langzaam. Ik vind in uwe Courant zijne toespraak *woordelijk* terug; zoo ook geeft de *Staats-Courant* in haar kort overzigt, het hoofdpunt, waarop ten deze alles aankomt. Alleen de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* geeft eene lezing, die niet alleen de ware toedragt der zaak *verzwijgt*, maar bovendien, in haar Overzigt, er iets *bijvoegt*, wat met die waarheid ten eenenmale strijdig is.

Ik meen, dat dit behoort te worden gesignaleerd; het groote publiek toch leert de debatten niet anders kennen dan met hetgeen de dagbladen er van mededeelen. Met de bloote herinnering, zonder reproductie der termen, aan hetgeen de heer van Hall dezer dagen in de Kamer verklaarde, omtrent het tronqueren van hetgeen in die Kamer soms gezegd wordt, — en met de herinnering, dat het hier geldt een geheel Ministerie, ten aanzien zijner consequentie en homogeniteit, bij de natie in achting te doen dalen of rijzen — sluit ik dezen brief, met den wensch, dat de Redactie moge goedvinden, dien in haar eerstvolgend Nommer op te nemen.

's Gravenhage, 10 December 1859.

EEN VRIEND VAN EERLIJKE ONPARTIJDIGHEID.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 10 December.

OVERLEDEN: C. Schmarij, jm., 24 j. — A. van Helden, z., 3 m. — J. van Veen, z., 5 m. — F. Riede, z., 2 j. — H. Flaes, man van B. J. Hobus, 51 j. — M. S. Pijpers, verlaten vrouw van P. Bosman, 64 j. — E. H. Saathoff, z., 1 j. — C. A. E. Dieterich, d., 5 j. — T. J. Elshove, d., 7 m.

BEVALLEN: P. Droppert, geb. Bakker, z. — L. Peters, geb. van Vliet, z. — A. Browning, geb. de Dekker, d. — J. C. Eykelenboom, geb. Jansen, z. — J. Broeksmit, geb. Smit, z. — G. Kuypers, geb. Louman, z. — C. J. M. Kreyns, geb. van Deyl, d. — M. Piena, geb. Boeser, d. — C. Donkers, geb. Laurens, z. — J. Rijnhart, geb. Staats, d. — D. Schenk, geb. Biemans, d.

ONDERTROUWD: W. G. Diepeveen, jm., 32 j., met A. M. van Uden, jd., 20 j. — J. J. Burgers, jm., 30 j., met W. Ott, jd., 26 j. — J. van Vollenhoven, wedr., 43 j., met J. B. C. Rochussen, jd., 36 j. — J. Burgerhout, wedr., 30 j., met M. H. van Dooren, jd., 34 j. — P. Mink, jm., 22 j., met P. Zellmer, jd., 26 j. — S. C. Pieterman, jm., 31 j., met P. Pons, jd., 26 j. — G. L. Heidemann, jm., 35 j., met C. C. Bruynings, jd., 30 j. — J. van Everdinck, jm., 25 j., met A. Tromp, jd., 20 j. — J. J. le Fèvre, wedr., 29 j., met J. van der Elburg, wed. van F. G. Verbrugge, 44 j. — G. J. de Leest, jm., 31 j., met J. Berman, jd., 36 j. — H. A. Bossij, jm., 33 j., met S. Keiber, jd., 27 j. — M. C. R. Boerse, jm., 25 j., met C. van den Brom, jd., 22 j. — B. J. Murel, jm., 26 j., met M. F. C. Buck, jd., 21 j. — S. de Klerk, wedr., 52 j., met S. de Ruyter, wed. van G. J. E. van der Moezel, 60 j. — H. Bergsen, jm., 23 j., met N. Groeneweg, jd., 25 j.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING,
in het Koffijhuis AMICITIA, te Delfshaven,
Vrydag den 9 *December:*
Een Huis enz., Nieuwe Haven, E/31; trekg. *f* 2200.
Een Huis enz., Korte Dijkstraat, D/62; " - 2100.
Een Huis enz., Gedempte Plein, D/144, " - 2800.
Een Huis enz., als voren, D/143;...... " - 2800.

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 10 December.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt.		62		
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu $1\frac{3}{4}$	"	$32\frac{5}{8}$		
Rusland,	Obl. 1798/18165	"	$103\frac{7}{8}$		
"	bij *Stieglitz*.. 4	"	$80\frac{5}{8}$		
"	bij Stiegl. 18545	"	$90\frac{1}{2}$		
"	Spoorw. Aand. *f*		221	222	221
Oostenr.,	Obl. in Metal. 5	"	$55\frac{7}{16}$		
"	dito Nat. Met. 5	"	$59\frac{1}{16}$	$59\frac{7}{16}$	$59\frac{1}{16}$

De handel bepaalde zich heden bijna uitsluitend tot Russische Spoorweg-Aandeelen en 5 pct. Nationale Oostenrijksche, beide soorten tot teruggaande prijzen.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Nederlanden, Werkelijke Schuld, $2\frac{1}{2}$ pc., $61\frac{7}{8}$; dito dito 4 pc., $96\frac{1}{8}$. Oostenrijk, Metalliek, Nationale, 5 pc., $59\frac{1}{16}$, $59\frac{1}{4}$, $59\frac{3}{16}$; dito Oude, 5 pc., $55\frac{3}{16}$. Rusland, Obligatien te Londen, $4\frac{1}{2}$ pc., $95\frac{3}{4}$; dito Spoorweg-Aandeelen, *f* $221\frac{1}{4}$ a $\frac{1}{2}$. Portugal, Obligatien 1856/59, 3 pc., $42\frac{3}{8}$. Grenada, Obligatien, 4 pc., $16\frac{1}{4}$.

AMSTERDAM den 10 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,...	Werk. Schuld 2½ pCt.	62	62¼	62 3/16
„	dito dito 3 „	74⅜	74½	74⅜
„	dito dito 4 „	96⅛	96¼	96¼
„	Amort-Synd...3½ „	91¾		
„	Handel-Maats. 4½ „	124¾		
„	O. I. Leening 4 „	95		
„	Leen. Holl. Sp. „			
„	Rijn-Spoorw...4½ „			
„	Maats. v. Weld. 4 „			
België....	Cert. Rothsch. 2½ „	52⅛		
Frankrijk,	Certificaten....3 „			
Spanje,...	Buitenlands...1¾ „	32 7/16	32 9/16	
„	dito 3 „	41 15/16	42⅛	
„	Binn. a ƒ 6000 3 „			
„	Amort. Schuld.........			
„	Bew. v. Coup.........			
Portugal,	Oblig...........3 pCt.	43¾		
„	dito 1856/59..3 „	42 3/16	42¼	42
„	dito Uitgest...			
Rusland,	Obl. Hope en C. 5 „	103⅞	104	
„	dito 1828/29..5 „	102¼		
„	Cert. 1831/33..5 „	84¾	84⅞	
„	dito 1840......4 „			
„	dito Stieglitz..4 „	80⅝		
„	dito d.° Nieuwe 5 „	90⅝	90¾	90⅝
„	dito d.° 1855 N. 5 „	99⅞	100	99⅞
„	dito te Londen 4½ „	96		
„	dito v. Assign. 6 „	62		
„	Inschr. dito ...6 „			
Polen,....	Aand. 1835..........ƒ			
„	Obligatien......4 pCt.	78¾		
Pruissen,	Oblig...........5 „	102½		
„	Aand....... 3½ „			
Oostenr.,	Obl. Goll en C. 5 „			
„	dito dito 4 „			
„	dito Met. Oude 5 „	55	55¼	55
„	dito N. te Ams. 5 „	74⅛		
„	dito Nat. Met. 5 „	59	59 5/16	59
„	dito Metall.....2½ „	29¼	29 5/16	29¼
„	Wen. Ad. fl 250 4 „			
Brazilië,	1824, £ 100, 5 „	99⅜		
Equador,	£ 100..........1 „	12¾	12 15/16	
Venez.....	Obligatien......3 „	27		
„	Uitgestelde ....1½ „	14 1/16	14⅛	
Grenada,	Obligatien......3¾ „	16¼		
„	Uitgestelde			
Mexico,..	Obligatien......3 „			
Illinois,	......................7 „	80⅞	81	

Rusland, Cert. te Londen 1859, 3 pc., 64 1/16; Spoorw. Actien volgef., 5 pc., 220¾, 221½, Weener Bank-actien ƒ 845, ƒ 847. Beijeren, Spoorw.-Actien 54. Denemarken te Londen, 5 pc., 98⅜. Brazilie, Geldl. 1843, £ 100, 5 pc., 99⅛. Philadelphia bij Hope en Co. Lr. A. ƒ 96; dito dito Lr. B. ƒ 100½. Griekenl., Obl. Geldl. 1825, 5 pc., 2⅞.

Beleening 3, Prolongatie 3½, Disconto 3.

Hollandsche fondsen waren zeer vast; van vreemde Oostenrijksche en Spaansche meer aangeboden. Voor het overige handel en variatie onbeduidend.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62 3/16. Spanje, 1¾ pc., 32 7/16; dito Binnenl. 3 pc., 41 15/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 54 15/16 a 55; dito Nationale 5 pc., 58 15/16 a 59.

LONDEN den 9 December.

3 pc. Cons. cont.	97⅛ a	97⅜	3 pc. Peru....	70 a	71
id. id. op tijd	96 ex coup.		4½ pc. id. Urib.	82 -	84
5 pc. Oostenrijk	78 -	80	id. te New-Y.	80 -	83
4½ pc. België..	98 -	100	3 pc. Portugal.	45½ -	46½
5 pc. Braz. 1824	101 -	103	5 pc. Rusland.	108 -	110
id. 1829/39 ...	— -	—	4½ pc. idem	98 -	100¾
id. 4½ pc. 1852	96 -	—	3 pc. Spanje...	45¼ -	45½
idem 1858....	96 -	—	1¾ pc. idem...	33¼ -	33¾
6 pc. Buen.-Ayr	76 -	78	idem Amort. ..	10½ -	11½
6 pc. Chili....	103 -	105	id. Cert. Coup.	4¼ -	4¾
3 pc. idem....	73 -	76	5 pc. Sardinië.	84½ -	85½
5 pc. Denemark	98 -	102	6 pc. Turkije..	78 -	78½
3 pc. idem ...	85 -	87	idem Nieuwe..	65¼ -	66¾
2½ pc. Holland.	64½ -	66	4 pc. idem.,..	104½ -	104
4 pc. idem....	99 -	101	3 pc. Venezuela	28 -	28½
Ecuador	13 -	15	idem Uitgest..	15 -	15½
id. Land-warr.	— -	—	Wissel Amst. krt.	11.13¼ a	14¼.
3½ pc. Grenada.	16 -	17	idem 3 m.	11.15 -	15½.
id. Uitgestelde	4¾ -	5¼	id. Rott. 3 m...	11.15 -	15½
3 pc. Mexico.	22¼ -	22¾	id. Parijs kort....	25. 7½ -	15.
4½ pc. Peru...	91 -	92	idem 3 m.....	25.27½ -	35.

Binnenlandsche fondsen vast met levendigen handel. Ook buitenlandsche aangenaam met vrij veel omzet en verbetering in de meeste soorten.

PARIJS den 9 December.

Frankrijk 3 pc. a contant 70.30, 70.40, 70.25, 70.30 dito op ult. 70.45, 70.70, 70.35, 70.45; dito 4½ pc. a cont. 96.75, 96.50; dito op ult. —; Bank-Actien 2895, 2897.50. Crediet Mobilier 842.50; 835, 837.50. Rusl. 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 500. Napels 5 pc. 110.50. Spanje 1¾ pc. 33⅞; dito buitenl. 3 pc. oude — en nieuwe 44½; dito binnenlandsche 3 pc. 43⅜; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. —.

De fondsen sloten heden nagenoeg als gisteren.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 10 December.

(*Overzigt der Week.*)

KOFFIJ. De meerdere attentie welke reeds in 't laatst der vorige week bestond, heeft zich door meerdere aanvraag en welligt door eenige ongunstige berigten van buitenslands meer en meer doen kenmerken, zoodat voor goed ord. Java als n.° 20 der laatste veiling 38½ c. besteed is; de houders blijven geretireerd.

THEE. De omgang kan wel niet anders zich bepalen dan tot de behoefte, daar de voorraad bij een ieder zeer gering is. Naar lage prijzen blijft alzoo vraag, voor buitenland is nog vraag voor groene soorten geweest.

SUIKER. Ruwe bij voortduring in eene zeer geanimeerde stemming en met goeden kooplust. De omzettingen waren echter bij gebrek aan disponibelen voorraad niet belangrijk, terwijl ook de houders van zeilende ladingen zich van de markt hebben geretireerd. De verkoopen sedert de laatste dagen bepaalden zich derhalve tot 1302 kann. Java per Susanne, ca. N.° 9 a ƒ 31½ voetstoots van boord te ontvangen, benevens 2142 matten en 28 kranj. Java, onlangs aangevoerd per Rosina tot geh. prijs. Geraffineerd bij voortduring in eene vooruitgaande beweging. Zoo hier als te Amsterdam hadden tot verhoogde prijzen belangrijke verkoopen plaats. Crushed H. v. O. & Co. wordt thans op ƒ 38 gehouden.

RIJST. Geene afdoeningen in de eerste hand hebben plaats gehad, prijzen der gep. soorten geheel onveranderd, Java Tafel ƒ 10¼ a ƒ 12, dito Voorloop ƒ 9½ a ƒ 10½, gepelde Java ƒ 7½ a ƒ 8¾ naar kwal.

SPECERIJEN nomin. zonder eenige attentie.

TABAK. Heden werd de verkoop bekend van 35 v. Maryland ex Arnold Boninger. Behalve het bovengenoemde werden gedurende deze week nog verkocht 66 v. Maryland, alsmede 2967 p. Java bij inschrijving. Aangevoerd werden per Kalamazoo van Baltimore 345 v. Maryland en 50 v. Ohio.

KATOEN. In dit artikel ging niets van eenig belang om.

METALEN. Van Banca Tin zijn ca. 2500 bl. van ƒ 81½ tot ƒ 82½ verhandeld; tot laatsten prijs blijft te koop.

Van HUIDEN is alleen de afdoening te vermelden van 634 st. Buffel-, per Rosina.

INDIGO blijft goed gesouteneerd met kleinen omzet tot vaste prijzen.

COCHENILLE wegens gebrek aan voorraad zonder afdoeningen.

VERWHOUT. Van Domingohout, werden twee directe ladingen afgedaan op levering ƒ 2⅞; van Geelhout werden ca. 30 t. Maracaïbo tot geheimen prijs verkocht.

POTASCH zonder verandering; Amerik. in loco ƒ 16¾ en Petersb. ƒ 16½.

TERPENTIJNOLIE, van boord te ontvangen, ƒ 22½ entr.

HARST. Amerik. bruine ƒ 3 1/16 gedaan en zou nog aan de markt van boord te ontvangen zijn.

ZWAVEL zonder voorraad.

MEEKRAP. De aanbiedingen waren redelijk, doch de vraagprijzen, vooral van Onberoofde, waren op nieuw hooger en is tot deze verhoogde prijzen van Onberoofde bijna alles verkocht.

VETWAREN met weinig handel doch gesouteneerde prijzen. Voor Zuidzee-Traan is bij partij ƒ 32 entrepot besteed. Palm- en Cocosolie in een doen; voor Prima † Palm- is bij gerijf ƒ 27 besteed.

HENNEP weinig omgaande.

RUM. Heden werden afgedaan 50 punch., aangevoerd via Londen.

SCHIEDAM den 10 December.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 147 ℔ Libau ƒ 201 6/w. ƒ 201 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust		ƒ 13.—.
JENEVER, „ „ „ „ „		- 18.50.
Amst. proef, „ „ „ „ „		- 19.75.
alles zonder de belasting.		
SPOELING, per Ketel		- 1.30

AMSTERDAM den 10 December.

(*Overzigt der Week.*)

KOFFIJ. Naar Java was veel vraag op speculatie, waardoor in het begin der week veel omging tot veilingsprijzen en de laatste dagen ½ c. daarboven, zelfs werd voor enkele ceelen 1 c. winst betaald; goed ord. onder 38½ c. niet te koop.

THEE zeer stil, doch prijshoudend.

SUIKER. Ruwe. De markt bleef in eene vaste stemming; door gebrek aan disp. partijen bleef de omzet beperkt tot 202 kr. n.° 10½ fraai grof Stoom- tot ƒ 34 en te Rotterdam 1302 kr. n.° 9 tot ƒ 31½, voetstoots van boord. Van Surinaamsch werden enkele partijtjes afgedaan tot ƒ 29 a ƒ 32. Geraffineerd. De laatste dagen was het weder zeer gunstig voor dit artikel gestemd; de vooruitzigten voor het aanstaande voorjaar zijn, dat de prijzen niet lager zullen gaan. De omzettingen waren zeer belangrijk en de voorraad is nu zeer gering; de gezamenlijke verkoopen bedroegen ca. 2500 ton Crushed Melis met stijgende prijzen; de hooge eischen der houders belemmeren de verdere affaires. Van Kandij is niet veel te melden.

RIJST. In ongepelde hadden geene afdoeningen plaats; in gep. waren de omzettingen van geen groote beteekenis.

Van VRUCHTEN hadden, na de afdoening der lading Vijgen, bestaande in 2000/1, 11,000/2, 8000/4 matt., geene afdoeningen plaats, en in de laatste dagen zijn alhier eenige partijtjes van Smyrna gearriveerd, welke Donderdag gedeeltelijk in veiling zullen komen.

SPECERIJEN stil; men zou onder veilingsprijs kunnen koopen.

TABAK. Gedurende deze week werden alhier afgedaan 107 v. Maryland; aangevoerd 267 v. dito per het schip Kalamazoo. Van Stelen 20 v. verkocht. Gearriveerd met het schip Arcadie 1995 p. Java, hoofdm. DMVO, 1124 p. dito dito Purong. Den 22 e. k. zullen bij inschrijving worden aangeboden 545 p. Java, hoofdm. RS, per Prins van Oranje. De voorraad bestaat uit: 2098 v. Maryland; 100 v. Kentucky; 19 v. Steelen; 55 cer. St. Domingo, en 16,90 p. Java.

KATOEN. De stemming heeft zich, ten gevolge der flaauwe berigten van de hoofdmarkten niet verbeterd; ca. 100 b. Noord-Amerik. vonden voor directe behoefte tot iets verlaagde prijzen koopers.

In Banca TIN hebben eenige omzettingen tot ƒ 82½ plaats gehad; thans houdt men op ƒ 83.

INDIGO en COCHENILLE onveranderd.

VERWHOUTEN. St. Domingo Campêche zeer gevraagd en in loco coulant met ƒ 3¼ R. C. betaald. Geelhout met eenigen handel tot vorige prijzen. Van Curaçao werden aangevoerd 30 t. gezaagd Maracaïbo die spoedig aan de markt komen.

QUERCITRON onveranderd, met eenigen voorraad in tweede hand.

TERPENTIJNOLIE. Ten gevolge van eenige aanvoeren kan men Amerik. op levering lager koopen.

HARST. Br. Amerik. is van boord te ontvangen tot ƒ 3 1/16 R. C. aan de markt.

DIVIDIVI zeer gevraagd, de voorraad is geheel opgeruimd. Van Curaçao zijn aangevoerd 1350 b. die coulant van boord voor uitvoer verkocht zijn.

SALPETER. De voorraad bestaat uit ca. 2500 b. die vast op ƒ 8¾ gehouden worden. Op late levering werden ca. 3000 b. tot ƒ 8½ afgedaan.

CUTCH. Ca. 2000 p. en ca. 100 t. werden aangevoerd en zijn en detail tot ƒ 17½ te koop. Een bod voor de partij zou wel ingang vinden.

MEEKRAP met zeer veel handel tot stijgende prijzen in alle soorten.

TRAAN en VISCH onveranderd.

STERKE DRANKEN. Jeneverprijzen stationair; Amst. proef ƒ 17½ a ƒ 17¼; Amerik. dito ƒ 18 a ƒ 17½. In de overige artikelen is niets omgegaan.

GRANEN. Rogge. Heden verkocht: 126 ℔ Pruissische ƒ 216; 125 ℔ Galatz ƒ 210; 117 ℔ Jar. Petersb. ƒ 182.

MIDDELBURG den 8 December.

GRANEN, ZADEN enz. De aanvoer van heden was klein, zoowel uit onze naburige eilanden als ook uit Walcheren, en daar er algemeen weinig vraag bestond, zoo heeft men vorige prijzen niet kunnen bedingen, maar wilde men verkoopen moest men lager afgeven. Puike N. Zeeuws. Tarwe ƒ 8.50, gewone ƒ 8.25, mindere ƒ 8 per mud; extra puike 2jarige Walch. hield men op ƒ 10 de mud. Puike jar. werd naar deugd van ƒ 9.50 tot ƒ 10 gehouden. Puike N. Walch. ƒ 8.50, zeer enkeld is ƒ 8.75, gewone en mindere ƒ 8.40, ƒ 8.25 betaald. Rogge bleef onverkocht; men verliet puike soort ƒ 6.75, doch meer als ƒ 6.40 a ƒ 6.50 werd niet geboden. Gerst meer ter veil en minder begeerd. Gewone Wintergerst is van ƒ 5.25 tot ƒ 5.50 gekocht; eene partij extra puike Winter is ƒ 5.75 de mud verkocht. Zomergerst zonder vraag noch handel; men verliet die einde beurs aan ƒ 5.25 en ƒ 5 naar kwaliteit. Walch. Witte Boonen weinig ter veil; men kocht die gaarne aan ƒ 9.75; landlieden die op ƒ 10 hielden konden niet verkoopen; dito Bruine ƒ 10.25 a ƒ 10.50. Walch. Paardenboonen weinig ter veil met genegen koopers, meer dan ƒ 7 werd algemeen niet geboden; voor enkele monsters is echter ƒ 7.10 betaald. Walch. Groene Erwten op de kook ƒ 9 a ƒ 9.40; groote dito ƒ 12 a ƒ 12.50. Zeeuws. Paardenboonen bijna niet aan en ƒ 7 verkocht; dito Erwten op de kook ƒ 9 de mud. Koolzaad zonder handel. Raapolie ƒ 37.25, Patentolie ƒ 39.50, Lijnolie ƒ 34.50 per vat op 6 weken, op contant ƒ 1 per vat lager. Harde Lijnkoeken ƒ 9 per 104 stuks.

GRONINGEN den 9 December.

GRANEN. Tarwe goed prijshoudend. Rogge in een doen. Boekweit bij iets meerder omzet 10 c. verlaagd. 116 ℔ Zwarte Zand ƒ 5.25. Gerst tot 10 c. verlaging opgeruimd. Dikke Haver schaarsch ter veil en meest in een doen; Witte Voer wel zoo aangenaam en de Zwarte 10 c. verhoogd. Paardenboonen en Gort niet driftiger. Koolzaad bijna niet in omgegaan, en enkeld partijtje is tot ƒ 11.75 verkocht. Raapolie ƒ 33¾ en Lijnolie ƒ 29¼.

LONDEN den 8 December.

SUIKER. De markt blijft zeer vast. Omzet 267 v. W.-Ind.; 1200 b. br. Bahia tot 38/3; 270 b. tot 39/6 a 44/6; 500 b. Bengaal tot 42/6; 200 b. Demerara tot 53/; 600 b. Mauritius tot 32 a 33/6, en 500 k. Havana n.° 14 tot 45/. Geraffineerd vast, br. lumps bedongen 49/9 a 50/.— KOFFIJ. Ceylon vast. Uit de hand zijn 1000 b. Natif verkocht tot 56/ a 58/. — THEE stil. Ord. Congo 13¾ a 14 d. — RIJST, Madras prijshoudend. — PIMENT vast. 300 b. zijn verkocht tot 3⅝. — KATOEN flaauw.— SALPETER vast en hooger. 2000 b. vonden nemers tot 34/6 a 39/6; Eng. Geraffin. 39/ a 39/6. — LIJNZAAD. Een partijtje Calcutta is verkocht tot 47/6. — Van HENNEP zijn 1000 t. Russ. tot £ 25 a £ 25.5 afgedaan. — METALEN. Schotsch IJzer vast 55/. Zink vast £ 21.7/6. Tin hooger; omzet 600 bl. Straits tot 135/. — OLIEN. Lijn- stil 27/6, te Hull 27/. Raap- onveranderd. Palm- stil 46/ a 46/6. — Terpentijn- 34/6 a 35/. De markt is stil en men noteert P Y C disp. 55/, Dec. 54/6, Jan./Maart. 54/, Maart 54/6.

LONDEN den 9 December.

SUIKER. In veiling werden 366 v. Bardados gedeeltelijk verkocht tot 34/6 a 42/6; 3788 b. Bengaal tot 30/6 a 47/6; 1053 b. Madras tot 43/ a 45/6; 2062 b. Penang tot 35/6 a 42/ en 372 b. Port Natal tot 39/6 a 45/. — KOFFIJ. 360 b. Plant. Ceylon bedongen 65/ a 72/6 en 2500 b. Java 58/ a 63/. — ARROWROOT. De omzet bestond uit 326 b. Port Natal tot d. 4 a 10 en 45 b. Penang Tapioca tot 5¼. — KATOEN. De prijzen zijn ⅛ lager en de markt is stil. — OLIEN. Lijn- 28/6; bruine Raap- 36/, blanke 39/6 a 40. — TALK. P Y C 55/. — HENNEP. Rein £ 28. — SALPETER. 384 b. Bengaal werden verkocht tot 37/6 a 39/6.

GRAANMARKT. De kleine hoeveelheid binnenl. Tarwe, heden aan de markt, was zeer prijshoudend. Buitenl. vast. Meel vast en gevraagd. Gerst niet zoo grif verkocht; beste soorten prijshoudend, andere soorten goedkooper. Haver en Lijnzaad onveranderd.

Van den 5 tot den 8 dezer werden aangevoerd 1320 q. binnenl. en 5060 q. buitenl. Tarwe; 3140 q. binnenl. en 13,510 q. buitenl. Gerst; 2480 q. binnenl. en 4070 q. buitenl. Haver; 1110 z. binnenl. en 100 z. en 40 v. Buitenl. Meel.

ANTWERPEN den 9 December.

KOFFIJ gevraagd en zeer vast. In de eerste hand zijn afgedaan 1840 b. St. Domingo, waarvan 500 b. tot 37½ c. — Van Ruwe SUIKER vonden 50 k. Havanna nemers en van Candij 4500 k. tot vaste prijzen. — GRANEN. De markt is stil, maar prijshoudend. — Van VERWHOUT vonden 300/m. kil. Lagunahout op levering nemers. — Van KATOEN 449 b. Surat tot 30 c. — HUIDEN. Omzet dezer week 4800 gedr. B.-A. en 3800 gez. M.-V. tot vaste prijzen. — Van TABAK 80 v. Kentucky tot vorige prijzen en van WOL ca. 60 b. Buenos-Ayres en Odessa.

HAVRE den 7 December.

KATOEN stiller. Omzet 920 b. disp. — Van KOFFIJ zijn 500 b. Rio verkocht tot fr. 68½. — In SUIKER werd niets afgedaan. — RIJST. 1397 b. gep. Java bedongen fr. 16½. — WALVISCHTRAAN blijft gezocht; 2000 kil. bedongen fr. 61 en 40/m. kil. op levering fr. 55. — ROZIJN. Een partijtje van 400/1 en 200/2 vaatj. Zwart Smirna is afgedaan op levering tot fr. 50. — KOPER gevraagd en zeer vast. Omzet 56/m. kil. Amerikaansche tot fr. 277½ a 280 en 10/m. kil. dito to. fr. 282½. — HOUT Van St. Martins zijn 6000 kil. in de 2de hand tot fr. 18½ gedaan.

HAMBURG den 9 December.

KOFFIJ. De stemming voor Brazil is bijzonder gunstig; reell ord. 6 sch., zeer weinig aan de markt; indien de houders meer aanvoerden zou daarin een levendige handel plaats hebben. De omzet van heden bestond in 2000 z. diverse soorten. — ZINK. 1000 ctr. loco tot 13 7/16 afgedaan. — RAAPOLIE in loco 23½ a 23⅜, per Mei 24½. — GRANEN. Tarwe in loco iets stiller, prijzen vast; buitenlandsche mede vast; voor Holst. per voorjaar 132/133 ℔ 116 m. b. gevraagd, 115 m. geboden. Rogge in loco vast; Koningsb. per voorjaar 83 ℔ op 77 m. b. gehouden, 76 m. wel te bedingen.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (O.) *Aang.*
10 dec. *Stad Dordrecht* (st), Londen

Vertrokken.
Whampoa, v. d. Hoff, Hellevoet.

Hellevoet. *Aang.*
10 dec. *van Oldenbarneveld*, Hoek, Brouwersh.
Whampoa, v. d. Hoff, d.°
Sheldrake (st.), Hartlep.
Lord Raglan (st.), Newc.
Eagle, Garwood, Ipswich
Catharina, de Boer, Riga

Vertrokken.
Pomona, v. d. Sloot, Gibraltar
Otter (st.), Newcastle
Republican, Barnes, dito
Libra, v. Os, dito
Cornelis Smit, Weidenaar, Hong Kong (via Cardiff)
Albatross (st.), Liverpool

De *Catharina Wilhelmina*, in het Hillegat aan den grond, is bezig met ligten; adsistentie van hier naar boord.

(N. N. O.)

Brielle (O.) *Aang.*
10 dec. *Admir. Ver-Huell* (st.), Havre

Vertrokken.
Magnet (st), Londen
Cologne (st.), dito
Hawk (st.), Hull
Therese (st.), Grangem.
Holyrood (st.), Leith
Stewerdina, de Haan, Newry
Protégé de Marie, Camaret, St. Vincent
Pere Gregnaud, Perraud, St. Malo
Carl Rudolph, Inge, Finland

Maassluis (O.) *Vertr.*
10 dec. *Union*, Paulsen, avontuur

De gisteren gemelde schepen zijn wel in zee.

Texel (O.) *Aangek.*
9 dec. *Heidewieka Regina*, Pekelder, Londen (l. v. Harwich)
10 *Urania* (st.), Koningsb.

Vertrokken.
9 Z. M. fregat *Admiraal v. Wassenaar*, v. Voss, Cherburg
Remelia Johanna, Schotema, Genua
Diana (st.), Londen
Vriendschap, Brouwer, Dublin
Clara Catharina, Winckler, Newcastle

Reede van **Delfzijl**
Aangekomen.
4 dec. *Gezina Margaretha*, Stenger, Koningsb. n. Leer
Jeltina, Scherpbier, dito n. dito

Vlissingen *Aang.*
8 dec. *Wilhelmina*, Kolkman, Malmoe
9 *Pazienta Giovanni*, Findinich, Odessa

Vertrokken.
7 *Jounnes*, v. Eyk, Engel.

—o—

Monte-Video *In lad.*
25 oct. *Everhardus*, de Boer, Antwerpen

Vertrokken.
26 *Caesar*, Nevels, Falmouth

Rio-Grande *In lading*
31 oct. *Twee Kornelissen*, Potjer, Falmouth

Baltimore *Aangek.*
23 nov. *Scotia*, Miskelly, Rotterdam

Messina *Aangek.*
26 nov. *Maria*, Mooi, Wadsoe (vertr. 30 n. Venetië)
28 *Geertruida Anna*, Ritzes, Malta
California, v. d. Valk, d.°

Genua *Vertrokken*
4 dec. *Adèle*, de Vries, Antwerpen

In lading.
Margaretha, Stutvoet, Londen

Cadix *Aangekomen*
30 nov. *Helena*, Ringeling, Hartlepool

Bordeaux *Aang.*
8 dec. *Tobina*, Wortelboer, Gothenburg

Royan *Vertrokken*
7 dec. *Wilhelm. Petronella*, Scholtens, Antwerp.

Paimboeuf *Vertr.*
7 dec. *Hermanus Gerardus*, Rozenberg, Leith

Havre *Aangek.*
8 dec. *Ary Scheffer* (st.), Rotterdam
Bordeaux (st.), dito

Dublin *Aangek.*
7 dec. *Ann Griffiths*, Griffiths, Rott.

Queenstown *Aang.*
7 dec. *Levant*, Tolner, Monte-Video

Liverpool *Aangek.*
8 dec. *Eendragt*, de Boer, Holyhead (in lad. n. Galatz)

Uitgeklaard.
8 *Pelikaan*, Jansonius, Livorno

Vertrokken.
8 *Tigris*, Fletcher, Batavia

Cardiff *Aangek.*
7 dec. *Hester Adriana*, v. Hees, Schiedam

Falmouth *Aangek.*
7 dec. *Louise*, Buys, Santander

Vertrokken.
7 *Lovise*, Stemmer, (v. Aquin) Rott.

Cowes *Vertr.*
8 dec. *Nord*, Lange, (v. Soerabaija) Amst.

Bij **Wight** *Aangek.*
7 dec. *Regina*, Lelyvelt, Java n. Amst. (120 d. reis; alles wel aan boord)

Martaban, Böhm, Hamb. n. Batavia en Makasser

Londen *Aang.*
8 dec. *Eendragt*, Martens, Dokkum
9 *Eliza Blagdon*, Turgoose, Rott.

In lading.
Hafis, Bundesen, Batav.

Uitgeklaard.
8 *Hillechina*, Gruppelear, Genua
9 *Harmonie*, Tunteler, Amsterdam
Alida, Oldenburger, Rio-Janeiro

Gravesend *Aang.*
9 dec. *Esteburg*, Wegener, Dokkum

Vertrokken.
Jantje Holscher, Joosten, Genua

Hartlepool *Aangek.*
7 dec. *Henriette Gerardina Susanna*, Sissingh, Rotterdam
8 *Christina*, Mattison, dito

Sunderland *Aang.*
8 dec. *Elizabeth & Jane*, Dunbar, Rotterdam
Raven, Johnston, dito

Shields *Aangek.*
8 dec. *Vice-Adm. Gobius*, v. Duyn, Rotterdam
Adriana Francisca, v. Eyk, Vlissingen
Clemens, Persoon, Zierikzee
Christina Wubbegina, v. d. Werp, Londen

Newcastle *In lading*
8 dec. *Geertr. Speelman*, Speelman, Aveiro

Alloa *Aangek.*
6 dec. *Jeanne Agatha*, Jager, Malmoe

Aberdeen *Aang.*
6 dec. *Marwood*, Shutton, Nieuwe Diep

Emden *Aangek.*
4 dec. *Geertruida Jacoba*, Potjer, Koningsb.
5 *Hoffnung*, Schoon, Amst.

Hamburg *Aang.*
9 dec. *Aquarius*, Douwes, Lissabon

Op de **Elve** *Aangek.*
8 dec. *Maasstroom* (st.), Hansen, Rotterdam

Cuxhaven *Vertr.*
9 dec. *Mathilde*, Bakker, Zanzibar

Corsoer *Aangek.*
5 dec. *Nachina Lammech.*, Rijnberg, Brake n. Mullerup

Aarhuus *Aang.*
29 nov. *Luctor & Emergo*, Kuipers, Dokkum

Kopenhagen *Uitgekl.*
6 dec. *Domina*, Vuursteen, Ystadt

Rendsburg *Aangek.*
5 dec. *Æolus*, Dekker, Dantzig n. Bremen

Tonningen *Gepass.*
4 dec. *Vr. Geertruida*, Bontekoe, Koningsb. n. Bremen

—o—

Rotterdam 10 dec. Door het Nederl. schip *Tjetska*, kapit. Bos, den 8 dezer van Gothenburg te Londen aangekomen, zijn aldaar aangebragt kapit. Viereck en verdere bemanning van het te Arnis te huis behoorend schip *Hercules*, welke bodem, met tarwe van Dantzig naar Grangemouth bestemd, den 29 nov. op 54° NB. en 6° OL. gezonken is.

— De *Beerta Hendrika*, kapit. Stuit, v. New-York naar Rotterdam, heeft op de reis vele stormen doorgestaan, en belangrijke schade aan zeilen en tuigage bekomen.

— Volgens telegrafisch berigt, heeft de Ned. bark *Brederode*, k. L. Kruymel, v. Sunderl. n. Hongkong bestemd en den 6 dezer door tegenwind te Plymouth binnengeloopen, den 10den met gunstige gelegenheid de reis voortgezet.

Schiermonnikoog 5 dec. Van het Nederl. kofschip *Hinderika Geertruida*, kapit. Jankenecht, van Newcastle n. Groningen, in den nacht van 28 op 29 nov. alhier verongelukt, zijn in de afgeloopen week geborgen: eenige zeilen, stag en want, loopend touwwerk, eenige stukken ligte ketting, twee watervaten, een mast benevens ander rondhout en eene partij wrakhout.

Elseneur 8 dec. Het stoomschip *Jonge Paul*, kapit. de Jong, van Amst. n. Kopenhagen en Stettin, geraakte heden ochtend bij mistig weder op de Ellekilde Hage, 3 mijl ten noorden v. hier, aan den grond, doch kwam door eigene krachtsinspanning spoedig weder in vlot water; lag echter heden middag wegens dikken mist nog noordelijk van hier ten anker.

Brixham (Torbay) 8 dec. Binnengeloopen *Balmoral* (st), Lovius, van Rotterdam n. St. Nazaire, met schade aan het roer.

Sligo 7 dec. Het Ned. schip *Alida Ikina*, kapit. Scholtens, van Galatz n. Ballina, l. v. Queenstown, is met verlies van anker alhier in de Pool gesleept.

Konstantinopel 30 nov. De Engelsche bark *Madras*, kapit. Paterson, met eene lading granen van Sulina naar Engeland, is den 13 dezer te Kilia, buiten den Bosphorus, totaal verongelukt; 14 man der equipage benevens een passagier zijn daarbij omgekomen.

Kertch 22 nov. De Noords. brik *Kong Sverre*, kapit. Becker, v. Taganrog naar Queenstown of Falmouth, is den 17 nov. op de Arabat Spit, nabij Genitchi, gestrand en geheel wrak geworden, doch het volk gered. — Te Taganrog zitten reeds schepen in het ijs.

—o—

Gepraaid:

7 oct., op 35° ZB. en 25° OL., *Vier Gebroeders*, C. J. Bunk, van Java, l. v. Mauritius, n. Rott.

23 oct., op 3° ZB. en 18° WL., *Gelderland*, D. Crap Hellingman, v. Batavia n. Amsterdam.

23 oct., bij de Kaap de Goede Hoop, de bark *War Hawk*, van Batavia n. Amsterdam, en *Constance*, M. Kimmerer, van Padang naar Rotterdam.

1 nov., op 9° 51′ NB. en 24° 35′ WL., het Hamburger schip *Chili*, van Liverp. naar Batavia.

17 nov., op 11° NB. en 25° WL., *Shakespeare*, Fechter, van Batavia n. Cowes.

—o—

9 december. De wind te **Falmouth** O. Z. O. en te **Deal** Z. O.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 11 dec.: 1ste getijde 4 ure 15 min.; 2de get. 4 ure 39 min.; — 12 dec.: 1ste get. 5 ure 2 min.; 2de get. 5 ure 26 min.

Arnhem. Waterhoogte 9 dec. 2.36 el.

Keulen. Rijnhoogte 9 dec. 10 v. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BATAVIA, Jan Daniel, Hagers. — 901 k. Thee, 765 sch. Tin, 227 k. koperen Duiten en 7 k. Diversen, N. H. M.; 8817 b. Rijst en 5500 bossen Bindrotting, W. Ruys J. D. Zn.

NEW-YORK, Beerta Hendrika, J. W. Stuit. — 10 v. gedroogde Appelen, 26 v. Potasch en 50 v. Terpentijn, Outshoorn en van der Held; 25 v. Potasch, J. van Wageninge en Zn.; 12 k. Kaarsen, B. A. Mispelblom en Co.; 1 k. Koopm., 50 b. Quercitron en 23 v. Potasch, F. A. Voigt en Co.; 50 v. dito, Merrem en Co.; 200 v. dito en 4 v. Duigen, C. Hemmann en Co.; 2 v. Koopm., A. Mendel; 3 k. Wasdoek, N. M. Lansberg en Co.; 25 v. Potasch en 50 k. Cassia, van der Kun en van Schelle; 60 v. Terpentijn, A. T. Sölling en Co.; 1 v. Appelen, G. W, Koning Jr.; 7 v. Koopm., Hoffman en Dorrepaal; 6480 Duigen, F. H. Rozestraten; 152 v. Potasch en 160 v. Harst, Order.

RIGA, Adolph, F. Rachau. — 880 tschetw. Lijnzaad en 270 Matten, van der Kun en van Schelle.

Amsterdam.

CURACAO, Raphaël, R. van de Velde Smit. — 1350 z. Divi Divi, 148 Huiden, 191 bl. Mahoniehout en 320 v. Pokhout, W. I. M.; 11 v. Oranjeschillen, 131 p. Tabak, 145 b. en 21 v. Koffij, 39 b. Cacao, 26 v. en 29 k. Koopm., Order. — Voor Rotterdam: 650 st. Geelhout en 179 b. Koffij, Moens en Kolff.

Advertentien.

Bevallen van eene DOCHTER *E. H. C. NOLEN*, geliefde Echtgenoote van
Barendrecht F. VAN DER MEULEN,
9 *December* 1859. *Genees-, Heel- en Verloskundige.*
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

ACADEMIE
VAN
BEELDENDE KUNSTEN EN TECHNISCHE WETENSCHAPPEN.

KUNSTBESCHOUWING
met **DAMES**.
op MAANDAG 12 DECEMBER 1859.
des avonds ten 7 ure.

Het R. K. Parochiaal ARMBESTUUR van *ROTTERDAM* brengt ter kennisse, dat, onder mededeeling aan Heeren Burgemeester en Wethouders dezer Gemeente de gewone

driemaandelijksche Collecte,

met Open Schalen, ten behoeve der R. K. Armen dezer Stad, aan de Huizen der Ingezetenen zal plaats hebben op Woensdag den 14 dezer. Wordende bij de dringende behoefte in dit jaargetijde genoemde Armen in de bekende milddadigheid hunner Stadgenooten ten zeerste aanbevolen.

Mr. C. H. GUNN'S

Lecture on the **Life and Works** of **THOMAS CAMPBELL** will be given in the Assembly Room, *Bierstraat*, on Monday evening. Dec. 12, at 8 o'clock.

De ZANGUITVOERING
door den Wel Edelen Heer
J. J. VAN KRIEKEN,
ten voordeele der **Werk-Inrigting voor Hulpbehoevende Blinden** te geven, zal plaats hebben op Maandag den 12 dezer, in de Zaal der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen.*

De ENTREE-BILJETTEN zijn à *f* 1 en de TEKSTBOEKJES à 15 Cents te verkrijgen aan de Werk-Inrigting, op de Kruiskade, wijk 15, n.º 187.

PS. In plaats van ten 7½ ure, zoo als op de Biljetten staat uitgedrukt, zal de Uitvoering aanvangen des avonds **ten 8 ure precies.**

Concertzaal Bierstraat.
De RIDDER
ANTOINE REGAZZONI,
van **BERGAMO,**
Professor in het Magnetismus,

zal, om aan het verlangen van verscheiden voorname Ingezetenen dezer Stad te voldoen, eene

OPENBARE SEANCE

geven op WOENSDAG den 14 DECEMBER, des avonds precies **ten 8 ure.** Hij zal verscheidene Personen behandelen, waaronder 3 a 4 Inwoners dezer Stad.

Op een **Assurantie-Kantoor** wordt verlangd een

JONGSTE BEDIENDE.

Adres, *franco*, met opgaaf van ouderdom, onder letter P, aan het Bureau dezer Courant.

JACOB BIEMOND, Bouwman te *Bleiswijk*, heeft **TE KOOP** een **beste**

JAGTHOND.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY
(INCORPORATED BY ROYAL CHARTER)
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN,
voor Goederen en Vee

Het Engelsch Schroefstoomschip **EARL OF AUCKLAND**, Kapitein **William W. Appleton**, vertrekt DINGSDAG AVOND den 13 DECEMBER.

Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH

het Stoomschip **IVANHOE**, Kapitein **John Cairns**, vertrekt ZATURDAG 17 DECEMBER, des morgens vroeg.

Adres bij *GEORGE LEVINGSTON* en *J. A. HOUWENS*, Agenten te Rotterdam, en bij *DONALD R. MACGREGOR*, Agent te Leith.

ROTTERDAM—NEWCASTLE.
Voor Passagiers en Goederen,

Het Stoomschip **LORD RAGLAN**, Kapitein **John Hart**, zal van hier naar **NEWCASTLE** vertrekken WOENSDAG 14 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM. HULL. GOOLE.
Voor PASSAGIERS en GOEDEREN

Het Stoomschip **NORFOLK**, Kapitein J. LEETHAM, vertrekt van ROTTERDAM ***iederen Woensdag morgen***, en van HULL en GOOLE ***iederen Zondag morgen.***
Ligplaats **einde Leuvehaven**, oostzijde.
Adres: *HUDIG & PIETERS*, Agenten te Rotterdam, Boompjes, 1—108.

MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TOONKUNST.
AFDEELING ROTTERDAM.
UITVOERING,
op VRIJDAG den 16 DECEMBER 1859,
in de Zaal der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen.*
Directeur de Heer JOH. J. H. VERHULST.
PROGRAMMA:
EERSTE AFDEELING.

Mirjam's Siegesgesang, voor **Sopraan-Solo** en **Koor**, met **Piano-Forte**, van FR. SCHUBERT.

Drie Balladen, voor **Koor**, van J. J. H. VERHULST.

TWEEDE AFDEELING.

Der Rose Pilgerfahrt, voor **Solostemmen** en **Koor**, met **Piano-Forte**, van R. SCHUMANN.

De DAMES en Heeren LEDEN der **Zangvereeniging** hebben met verpligtende bereidwilligheid de **uitvoering** der **Koren** op zich genomen.

De LEDEN der Maatschappij hebben **Toegang** op vertoon hunner Diplomata over het loopende Maatschappij-Jaar. **Dames- en Vreemdelingen-Kaarten** (en Tekstboekjes) zijn verkrijgbaar bij den Heer W. C. DE VLETTER (Hoofdsteeg) en, voor zoo ver de beschikbare plaatsruimte het zal toelaten, des avonds aan de Zaal. **Aanvang ten *Zeven* ure.**

MANUFACTUREN EN MODES,
HOOGSTRAAT,
tusschen de Hoofdsteeg en Goudsche Wagenstraat.

D. SANTBERGEN & CIE

hebben de eer te berigten dat zij van af Maandag 12 December zullen **Opruimen** de nog voorradige

WINTERMANTELS EN ROBE STOFFEN,
tot veel Verminderde Prijzen.

De PILLEN van HOLLOWAY

zijn ontegensprekelijk het beste van alle bestaande Middelen voor BORSTKWALEN en HOEST.

Het aantal Genezingen, door deze **Pillen** in de Nederlanden bewerkt, en wel bijzonder in gevallen van verouderde Borstkwalen en Hoest, laten bij allen die er gebruik van hebben gemaakt geen twijfel over dat zij alle andere Middelen verre overtreffen. Wanneer de Lijder eenigen tijd in het gebruik dezer **Pillen** volhardt, is zijn herstel zeker, zelfs daar waar elk ander Middel faalt, en het is eene onbetwistbare waarheid dat iedere Gal- en Leverziekte spoedig wordt genezen door dit onwaardeerbaar Middel.

Zijn op *franco* aanvrage a contant te bekomen bij den Heer **H. J. GILTAY**, Depôthouder te **Dordrecht;** aan het Hoofd-Depôt bij den Heer **J. STRAATMAN**, te **'sHertogenbosch;** alsmede in *Holloway's Etablissement* te **Londen**, 244, Strand, en te **New-York**, 80, Maiden-Lane.

DOOR HET VERMEERDERD DEBIET ZIJN DE OP NIEUW VERMINDERDE PRIJZEN NU DE VOLGENDE:

DOOSJES PILLEN	van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.
POTJES ZALF	„ - 0.80, - 1.85, - 3.00, - 7.05, - 13.85, - 20.95.

VOEDSEL VOOR HERSTELLENDEN.

Om het Herstel te bevorderen, zwakke Kinderen kracht te geven en volwassenen met zwakke Borst of Maag te versterken, bevelen de Doctoren ALIBERT, BROUSSAIS, BLACHE, BARON, ZADELOT, MOREAU, FOUQUIER en anderen bepaald aan de **RACAHOUT** van DELANGRENIER, het eenigst vreemd Voedingsmiddel dat door de *Académie de Medecine*, een autoriteit die zeker de beste waarborg is en vol vertrouwen verdient, goedgekeurd is. Men zij tegen veelvuldig beproefde namaaksels, op zijne hoede.

Entrepôt: Rue Richelieu, 26 te Parijs. Depôt te Amsterdam bij de Wed. TENBACK, Vijzelstraat: te Rotterdam bij den Heer VAN SANTEN KOLFF.

OPENBARE 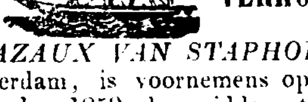 VERKOOPING.

De Notaris *CAZAUX VAN STAPHORST*, residerende te Rotterdam, is voornemens op Dingsdag den 20sten December 1859, des middags ten 12 ure, in het Huis der Notarissen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, in het openbaar te Veilen en onmiddellijk daarna aan den meestbiedende of eerstmijnende te Verkoopen:

Het Snelvarend Nederlandsch
IJzeren
STOOMSCHIP
ERASMUS,

liggende te Rotterdam, in de Scheepmakershaven, nabij de Wijnbrugstraat, lang over Dek 34 El 40 Duim, wijd gemiddeld 3 El 43 Duim, hol 1 El 68 Duim, en alzoo gemeten op **129 Ton**, met STOOMWERKTUIG van 45 Paardenkracht en INVENTARIS; breeder bij Aanplakbiljetten omschreven.

Zijnde gemeld Stoomschip laatstelijk gebezigd, ingevolge Concessie, tot het Slepen van Schepen en Vervoer van Goederen en Vee op de Rivieren *de Maas, Lek, Rhijn, IJssel* en *Waal*, vroeger tot Vervoer van Personen en Goederen tusschen *Vreeswijk* en *Rotterdam.*

Nadere informatien zijn intusschen te bekomen ten Kantoren van gemelden Notaris *CAZAUX VAN STAPHORST*, te Rotterdam, en van den Notaris *DE WALL JANSSEN*, te Vianen, alsmede aan Boord van genoemd Stoomschip bij den Kapitein *G. GENIS.*

De HUIZEN,
PAKHUIS en OPEN GRONDEN
(25 Percelen),

gelegen te Rotterdam aan den Goudschen Singel en achter uitkomende aan de Boschlaan, den 8 December ll. ten overstaan der Notarissen *W. A. VAN BIJLERT* en Mr. *W. P. A. VOORENDONK* te Rotterdam geveild, hebben opgebragt:

N.º 1	*f* 10700,	N.º 12	*f* 850.	N.º 19	*f*	225,
„ 2	- 2650,	„ 13	- 800,	„ 20	-	225,
„ 3	- 3000,	„ 14	- 800,	„ 21	-	225,
„ 4	- 4075,	„ 15	- 800.	„ 22	-	750,
„ 5	- 800,	„ 16	- 775,	„ 23	-	250,
„ 6	- 825,	„ 17	- 750,	„ 24	-	1150,
„ 7	- 800,	„ 18	- 825,	„ 25	-	375,
„ 8	- 425,			te zamen	*f*	32925,
„ 9	- 400,					
„ 10	- 450,					

en zullen op Donderdag 15 December 1859, des morgens ten 10 ure, in het Notarishuis te Rotterdam, ter Verkoop worden **Afgeslagen** als volgt:

Ns.	Ns.
1 tot en met 25 ieder afzonderlijk.	1 tot en met 4 vereenigd.
1 en 4 vereenigd.	5 tot en met 25 vereenigd.
2 en 3 vereenigd.	1 tot en met 25 vereenigd.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING,

op de **Hofstad *Holij***, nabij Vlaardingen, op Vrijdag den 23 December 1859, des morgens ten 10 ure, van:

Twee KOEPELS, eene MENAGERIE, een TOREN, een HERMITAGE, een ZONNEWIJZER, BRUGGEN en meer.

180 Stuks zware YPEN BOOMEN, zeer geschikt tot Werkhout.

Onderscheidene, gedeeltelijk gerooid liggende, EIKEN en LINDEN BOOMEN en extra zware en lange POPULIEREN.

Zwaar ESSEN, WILLIGEN, ELSEN en ander HAKHOUT.

Alles weg te ruimen vóór den 31 Maart 1860.

Aanwijzing gedurende 4 dagen vóór de Verkooping, van des morgens 9—12 ure, door den Tuinbaas op *Holij.*

Nader onderrigt te bekomen ten Kantore van den Notaris Mr. *J. H. KNOTTENBELT*, te Vlaardingen.

Van Zwaamen's en Thompson's
ROTTERDAMSCHE EN ENKHUIZER
ALMANAKKEN voor 1860,
in verschillende Formaten en Prijzen,
bij den Uitgever
E. DE BONT, Firma **de Erve Mulders**, Steiger, over de Koornbeurs, 8—8, te Rotterdam, en verder bij alle Boekhandelaars te bekomen.

De Sterrekundige Berekeningen en Watergetijden in dezen van ouds her gerenommeerden **Volks-Almanak** worden steeds geleverd door de Heeren P. J. KAISER, *Math. et Phil. Nat. Cand.* en E. M. BEIMA, *Math. Mag. Phil. Nat. Doctor en Conservator aan 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leyden*, terwijl het **Mengelwerk** weder is zamengesteld onder Redactie van onzen verdienstelijken Stadgenoot den Heer L. VAN DEN BROEK, van wiens hand er zich eene uitmuntende serie Dichtstukjes in bevindt.

Ook is door den Ondergeteekende weder uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

KANTOOR-ALMANAK,
in 4º formaat, doorschoten met wit Papier, 50 *Cents.*

Portefeuille of Zakkalender,
10 Cents.

En den zoo gerenommeerden
DAMES ZAK-ALMANAK,
(zoogenaamd *Kostertje*), doorschoten met wit Papier, gebonden in bruin Marokijn met Goudsnede, 30 *Cents.*
Rotterdam, November 1859.
De Uitgever,
E. DE BONT, Firma de Erve Mulders,
Steiger, over de Koornbeurs, 8—8.

Door **S. E. VAN NOOTEN** te Schoonhoven is heden uitgegeven en verzonden de

ALMANAK
voor
Hollandsche Blijgeestigen,
voor 1860.

196 bladz., met Platen. Prijs 60 *Centen.*
Dit Jaarboekje onderscheidt zich in vele opzigten gunstig boven de vorige jaargangen, terwijl het uitwendige meer in overeenstemming is gebragt met den smaak des tijds.

NIEUWE SCHOUWBURG,
op de Kruiskade.
KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN,
Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***
(Abonnement niet gangbaar.)
ZONDAG 11 DECEMBER 1859:
Eene Tweede Voorstelling van
VERGELDING,
of
EEN AVONTUUR ONDER KAREL IX VAN FRANKRIJK,
Tooneelspel (van het Théâtre Français) in 3 Bedrijven, *Frédéric Soulié en Badon* vrij gevolgd,
door *C. J. Roobol.*
DAARNA:
EEN CARNAVALS-FEEST,
komisch Divertissement, gearrangeerd door den Heer ZINCK.
DANSEN:

1. INTRODUCTION, door het **Corps de Ballet.**
2. GRAND PAS DE DEUX, door den Heer en Mad. Zinck.
3. PAS POLICHINELLE, door den Heer **Lardé** en de Dames K. en **M. van Velzen.**
4. PLUMPUDDING, komische Dans, door den Heer **Zinck** en Mej. **Belinfante.**
5. LE PRINCE IMPERIAL, Nieuwe Quadrille, gearrangeerd door de Societé Academique des Professeurs de Danse te Parijs. (Opgedragen aan H. M. de Keizerin van Frankrijk.)
6. PAS STYRIEN, door den Heer en Mad. **Zinck.**
7. FINAL, door het geheele **Ballet-Personeel.**

Aanvang ten ACHT ure.

BERIGT.

Toen de Administratie van den zoogenaamden Grooten Schouwburg nu bijna twee jaren geleden goed vond de Prijzen der Plaatsen in dien Schouwburg beduidend te verminderen, besloot de Directie van den Nieuwen Schouwburg voorshands hare primitive Prijzen onveranderd te behouden, in afwachting dat de Administratie van den Grooten Schouwburg te eeniger tijd van haren genomen maatregel zoude terugkomen. Dit het geval echter niet zijnde, zoo heeft de Directie van den Nieuwen Schouwburg besloten tot de volgende

WIJZIGING VAN DE PRIJZEN DER PLAATSEN:
1ste Rang *f* 1. Parterre 75 Cts. Galerij 40 Cts.
Plaatsen zijn dagelijks te bespreken a 10 Cents extra voor iedere Plaats.

VERWACHT, ZATURDAG 17 DECEMBER 1859,
ter Benefice van den Heer KIEHL:
HET SPOOK,
Romantisch Tooneelspel in 5 Bedrijven (in een aantal jaren niet vertoond).

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn.
te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG

den 11 en 12 December 1859, N.° 295.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Zaturdag 10 December.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet de algemeene beraadslaging over het Hoofdstuk X der Staatsbegrooting (*Departement van Oorlog*).

De heer *van Lynden* zette de verklaring op den voorgrond, dat de wijze waarop de Minister van Oorlog in de gewisselde stukken geantwoord en zijne meeningen blootgelegd had, op hem een zeer gunstigen indruk had gemaakt. Steeds had de spreker sympathie gevoeld jegens het Ministerie van Oorlog, niet omdat zijne eischen altijd zoo matig waren, maar omdat z. i. de tegenstand, dien dat Ministerie in de Kamer sedert jaren ondervond, meestal aan onbillijkheid was toe te schrijven. De cordaatheid, door den tegenwoordigen Minister van Oorlog aan den dag gelegd, werd dan ook door hem op hoogen prijs gesteld. Daarna ontwikkelde de spreker eenige bedenkingen tegen de rede van den heer van Twist, betrekkelijk de leger-organisatie bij de wet. Hij zou dat doen met de meeste bescheidenheid, niet alleen omdat hij geen specialiteit was, maar ook omdat de heer van Twist geacht moest worden in zekeren zin te zijn specialiteit, omdat deze gedurende vijf jaren als gouverneur-generaal van Indië geweest zijnde opperbevelhebber van de land- en zeemagt aldaar, wel eens in de gelegenheid zou zijn geweest, om ten aanzien van dit punt de Grondwet na te zien. Die spreker had gewezen op al hetgeen sedert de laatste jaren bij de behandeling van de begrooting van Oorlog was voorgevallen, en hoe moeijelijk het steeds was geweest die begrooting te doen aannemen. Spr. erkende dat, maar veroorloofde zich de vraag of bij dien strijd persoonlijke sympathie en antipathie niet in het spel geweest was? Die spreker had ook gewezen op de uitspraak van sommiteiten, dat eigenlijk niets zou deugen, en dat alle millioenen zouden zijn weggeworpen. Het kwam den spreker voor dat die uitspraak van overdrijving niet vrij was. Wanneer een deel van het geld dat uitgegeven was bij de uitkomst was gebleken niet geheel en al te beantwoorden aan het doel, was dan de stelling dat *niets* deugde wel behoorlijk gemotiveerd? Die spreker wilde eene wet tot organisatie van het leger; het middel van behoud, ten vorigen jare door den Minister aan de hand gedaan, was hem nu ontvallen, en waarom, had die spreker gevraagd, zou zoodanige wet zoo moeijelijk zijn, wanneer de Minister van Oorlog toch reeds in zijne Memorie van Beantwoording de grondslagen tot die organisatie had neergelegd. Waarom zou hij een stuk papier dat *besluit* heet niet even goed *wet* kunnen heeten. Maar was het dien spreker dan onbekend, dat de wijze waarop eene wet tot stand kwam niet zoo gemakkelijk en niet zoo eenvoudig was als een besluit? Is hij ook zoo zeker dat *zijn* verlangen zou zijn aller verlangen, of althans dat van de meerderheid? Bij eene vorige gelegenheid was herinnerd hoe over eene zekere kwestie de 72 leden der Kamer misschien ieder verschillend gevoelen hadden; was het niet te onderstellen, dat omtrent de leger-organisatie het gevoelen niet meer eensgezind zou zijn? Zou ook eene zoodanige wet een einde maken aan den twist die telken jare in de Kamer werd gevoerd? Spreker betwijfelde het. De heer van Twist zelf had gezegd dat de Kamer niet was op de hoogte om te beoordeelen wat er werkelijk noodig was en niettegenstaande dat gebrek aan militaire opleiding, drong de spreker toch aan op een wet.

Eindelijk kwam de spreker tot zijn hoofdbetoog, ter bestrijding van een betoog der heeren van Twist en Thorbecke. Hij stelde daartoe twee vragen: 1⁰, is eene zoodanige wet als men verlangt, overeenkomstig met de Grondwet? en 2⁰, bestaat er gegrond vooruitzigt om het doel dat men zich met zoodanige wet voorstelt te bereiken, wanneer namelijk het antwoord op de eerste vraag toestemmend kon zijn?

Ad 1um. De Grondwet gebiedt de wet niet; daaromtrent waren alle leden het eens. Maar, zeggen de voorstanders, de Grondwet verbiedt het ook niet, en nu is de vraag of al wat de Grondwet niet gebiedt, geoorloofd is? Art. 55 der Grondwet draagt het opperbestuur der buitenlandsche betrekkingen aan den Koning op; zou men nu dat opperbestuur bij de wet willen regelen? Art. 58 draagt het oppergezag over zee- en landmagt aan den Koning op, welk gezag slechts beperkt wordt door de 2de alinea, namelijk door de bepaling dat de bevordering, het ontslag of het pensioneren der officieren geschieden moet volgens de regels vast te stellen door de wet. Opmerking verdient het dat de Grondwet juist dáár niet gesproken had van eene wettelijke organisatie, en was zijne herinnering juist, ofschoon hij het niet bewijzen kon, dan was juist van dit punt in 1848 sprake geweest, maar was de regeling bij de wet gestuit op de bepaalde meening van Koning Willem II, dat zoodanige regeling niet was in het belang der verdediging. De zorg bij art. 178 aan den Koning opgedragen dat er ten allen tijde eene toereikende land- en zeemagt onderhouden worde, was aan geenerlei beperking onderworpen, hetgeen te meer opmerking verdiende, daar overal, waar de Grondwet de Koninklijke magt wilde beperkt zien, ook gesproken werd van de verpligting tot het maken van eene wet. Spreker verwees te dien aanzien naar de bepalingen van de artt. 57, 179 en 180 der Grondwet, en uit die omstandigheid trok de spreker de conclusie, dat, waar de grondwetgever niet de regeling bij de wet had voorgeschreven, die regeling ook niet had gewild. Men had zich beroepen op art. 189, waarbij bepaald wordt dat de sterkte en inrigting der militie en der schutterijen, geregeld worden door de wet. Maar spreker meende dat bij dit art. geene leger-organisatie werd bedoeld, en dat geen enkele Minister van Oorlog de gedachte had gehad zoodanige organisatie onder dat art. te begrijpen. Ook zeide men slechts eene wet te willen in tijden van vrede, maar niet voor tijden van oorlog: maar art. 178 der Grondwet spreekt er van dat de Koning moet zorgen *ten allen tijde*, hetgeen dus is zoowel in tijden van vrede als in tijden van oorlog. De Grondwet geeft bovendien den Koning het opperbestuur over land *en* zeemagt; wanneer men de landmagt bij wet wil organiseren, zou men het dan ook over de marine willen en kunnen doen? Naar sprekers meening zou eene zoodanige wet zijn eene bij de Grondwet niet gewilde beperking van de magt des Konings volgens art. 178 der Grondwet.

Ad 2um. Toegegeven, dat zoodanige wet grondwettig ware welk is dan het doel dat men daarmede wenscht te bereiken? Stabiliteit, afscheiding van den jaarlijkschen strijd over beginselen, voorkoming van botsing in het belang van de waardigheid der Kamer en van de Regering. Reeds gisteren had de heer Storm van 's Gravesande aangetoond, hoe die verwachtingen blijken zouden ijdel geweest te zijn. Ook hij meende dat er geen einde zou komen aan den strijd, en ook uit dat oogpunt zou hij het in het leven roepen eener wet verkeerd achten.

Spreker besloot met eene enkele opmerking te maken over de rede van den heer v. d. Linden. Hij had van die zijde op vrij hoogen toon hooren zeggen, dat, wanneer het gold de verdediging des Vaderlands, dan niet op 1, 2 of 3 millioenen zou worden gezien. Spreker meende dat van die zijde steeds krachtig verzet was betoond, omdat het eindcijfer te hoog was, en dat dit hooge eindcijfer de eenige grond is geweest, waarop men zijne afkeuring had gebaseerd. Indien wijziging van dat gevoelen van die zijde ontstaan was, spreker zou zich over die verandering verheugen, en indien hij daarbij lette, hoe de heer van der Linden de spoorwegwet bestreden en toch haar aangenomen had, dan geloofde hij den Minister van Oorlog nog te kunnen troosten met de hoop, dat dat lid ondanks zijne bestrijding ook voor de begrooting van oorlog zijne stem zou uitbrengen.

De heer *van Wintershoven* trad in eene herinnering van de zienswijze die hij over de zaak, thans aan de orde, had uitgesproken sedert hij lid der Vergadering geweest was. Die zienswijze kwam daarop neder, dat het algemeen belang eischte, dat een einde werd gemaakt aan den jaarlijkschen twist over deze begrooting: dat hij het betreurde dat de aanneming dezer begrooting steeds van eene enkele stem afhankelijk was gemaakt, en dat in dezen toestand slechts herstel kon worden gebragt door de vaststelling van de leger-organisatie bij de wet. In de hoofdgedachte was zijne meening ook nu nog dezelfde gebleven. Het grondwettig punt zou hij niet behandelen, daar het hem toescheen dat gisteren voldoende was aangetoond, dat de Grondwet de vaststelling eener zoodanige wet niet verbood. Algemeen was men het eens dat men moest hebben een goed leger in tijd van nood en dus een krachtig goede kern in tijd van vrede. Daarbij kwamen de finantiële bezwaren niet hoofdzakelijk in aanmerking; maar de groote vraag was of de kosten die men besteedde, goed zouden worden aangewend. In het stelsel van den heer Storm zou als het ware een middel van niet ontvankelijkheid liggen tegen alle discussie over de begrooting van oorlog. Spreker meende echter dat het leger niet meer was eene verzameling van vreemdelingen, maar van Lands kinderen, en dat dus dat leger regt en aanspraak had dat zijne belangen in de Kamer werden voorgestaan en besproken. Hij geloofde dan ook dat de Kamer zeer goed een oordeel over oorlogszaken kon uitbrengen, evenzeer als over zoo menige andere wet, waarvan de meerderheid der leden geen deskundige was. Bovendien achtte hij het stelsel van den heer Storm gevaarlijk. Hij herinnerde zich niet dat lid ooit te hebben hooren stemmen tegen de begrooting van oorlog; als specialiteit stelde hij dus vertrouwen in al de vorige Ministers, en toch bewees de rede van dat lid in dezen zomer gehouden, dat zijn votum niet tot verbetering van het leger had bijgedragen. Het algemeen belang eischte derhalve wel degelijk de behandeling der zaak in de Kamer, opdat eindelijk aan den strijd een einde kome, opdat, de grondslagen eener organisatie gelegd zijnde, de begrooting van oorlog voortaan met eene groote meerderheid van stemmen kon worden aangenomen. Intusschen verklaarde zich de Minister tegen regeling bij de wet, uithoofde van grondwettige bezwaren; hij hoopte dat de Minister, die niet regtsgeleerde was, het voorbeeld zou volgen van groote regtsgeleerden, die door nadere inlichtingen op menig punt verklaard hadden tot een ander gevoelen overtuigd te zijn, en dat de Minister derhalve zou terugkomen van het denkbeeld, dat de Grondwet zich tegen wettelijke regeling verzette. Bleef de meening des Ministers onveranderlijk, hij zou haar eerbiedigen, doch in dat geval een denkbeeld opperen, waardoor welligt aan het geschil een einde kon worden gemaakt zonder dat daarom nog eene wet noodzakelijk zou zijn. Hij opperde dat denkbeeld, ook omdat hij niet gaarne zich zou zien geplaatst in het alternatief om deze begrooting te verwerpen met het doel om eene wet te verkrijgen, of de begrooting aan te nemen met de denkbeelden door den heer Storm van 's Gravesande daaraan gehecht. Inderdaad geloofde hij, dat het hier geen kwestie was om het Kon. prerogatief te verminderen; dat men geene wet wilde omdat deze meerdere waarborgen zou opleveren dan een Koninklijk besluit; maar men wilde eene wet om de eenvoudige reden, dat men eene zekere stabiliteit wenschte te verkrijgen. Nu meende de spreker dat, aangezien de Minister er zoo zeer prijs op stelde om bij de Kamer de overtuiging te doen vestigen, dat de uitgaven die hij vroeg noodig waren, de Minister, buiten de behandeling der begrooting om, aan de Kamer zijne plannen van organisatie kon mededeelen; dat de voorzitter dan eene commissie tot onderzoek dier plannen kon benoemen, en dat eindelijk de Kamer, bij de behandeling van het rapport dier commissie, over de geheele zaak met den Minister van gedachte kon wisselen. Op die wijze zou z. i. door gemeen overleg, ook zonder eene wet, de grondslag, waarop volgende begrootingen rusten zouden, bevestigd kunnen worden. Wat eindelijk betreft de tegenwoordige begrooting, zou eene verwerping ten gevolge hebben, vooreerst de verpligting om een crediet tot hetzelfde bedrag toe te staan, en 2⁰, de aftreding van den Minister, waartoe de spreker niet gaarne zou wenschen mede te werken. Ten aanzien van de begrooting van oorlog was men werkelijk vooruit gegaan, want de tegenwoordige Minister had getoond er hoogeren prijs op te stellen, het gemeen overleg te bevorderen. Daarom gaf hij zijn denkbeeld aan den Minister in ernstige overweging, en indien dat denkbeeld door hem mogt worden omhelsd, dan zou de spreker de begrooting niet afstemmen.

De heer *de Bieberstein* verklaarde dat, toen hij verleden jaar aandrong op eene organisatie bij de wet, zijne bedoeling geweest was om stabiliteit te geven aan het leger, en het te vrijwaren voor de gevolgen van de gedurige afwisselingen der Ministers van Oorlog. Ware bijv. verleden jaar de oorspronkelijke begrooting aangenomen, dan zou de geheele artillerie zijn gereorganiseerd; de tegenwoordige Minister echter zou daarin geen genoegen hebben genomen, en dan zou dat wapen nu reeds andermaal aan eene reorganisatie zijn blootgesteld geworden. De tegenwoordige Minister wilde in de hoofdzaak de armee laten zoo als ze is; met dat gevoelen kon de spreker zich zeer goed vereenigen, en hij zou zich dan ook tevreden stellen indien de Minister het denkbeeld, door den heer van Wintershoven geopperd, beaamde. Spreker kende den Minister niet, doch diens karakter, regtschapenheid en opregtheid deden hem in dien Minister het meeste vertrouwen stellen, zoodat hij tot diens aftreding niet zou medewerken, ook omdat gedurige afwisseling van Ministers van Oorlog nadeelig waren voor het leger. Met de thans voorgestelde organisatie geloofde hij overigens dat ons Landje best kon worden verdedigd: wat het defensiestelsel zelf betreft, dat zou hij aan specialiteiten overlaten, want hij was enkel practisch soldaat geweest. Hij wilde alleen zeggen dat een goed leger behoorde te steunen op de sympathie des Volks en dat dus de Regering zoodanige maatregelen behoorde te nemen die het leger van die sympathie kon doen verzekeren. Uit dat oogpunt ondersteunde hij zeer de voorgestelde verbeteringen in soldij, voeding en huisvesting; vooral ook omdat daardoor het getal vrijwilligers zou toenemen, en door die vermeerdering ook onze kolonien zouden gebaat worden, alwaar nu reeds het vreemde element maar al te zeer primeerde.

De heer *van Akerlaken* had tegen deze begrooting bezwaren van dien aard, dat hij tot zijn leedwezen waarschijnlijk genoodzaakt zou zijn zijne stem daaraan te weigeren: met leedwezen, omdat, ofschoon persoonlijk met den Minister van Oorlog onbekend, spreker voor hem de meest mogelijke sympathie gevoelde zooveel wegens den waardigen en openhartigen toon door den Minister in de gewisselde stukken aangeslagen, als wegens de dankbaarheid die men hem was verschuldigd voor de opvoeding, die hij aan den vermoedelijken troonsopvolger gegeven had. Spreker deelde ook daarom zijne bezwaren mede, opdat de Minister zoo mogelijk door ophelderingen hem nog tot andere gedachten mogt kunnen brengen. Sprekers bezwaren waren drieërlei. Het eerste bezwaar gold het cijfer. Wel wist hij, dat dit cijfer niet eene onveranderlijke stabiliteit kon hebben, maar er moest toch eene grens zijn, binnen welke men behoorde te blijven. De begrooting van 1858 bedroeg *f* 11,150,950, en voor 1860 werd gevraagd *f* 11,950,000.

Bij die som zou het evenwel niet blijven. De Minister gaf te kennen, dat door hem zou worden aangemaakt 100,000 geweren, waarvoor de spreker met veiligheid stelde eene uitgaaf van een millioen. Voorts zou er worden opgerigt een depôt van de grenadiers en jagers en zouden vermeerderd worden de rijdende en vesting-artillerie en de korpsen mineurs en sappeurs, hetgeen eene uitgave zou vorderen van *f* 277,369. Het budget zou dus klimmen tot *f* 13,146,510. Nam men nu in aanmerking dat de prijzen van fourrages en levensmiddelen aanmerkelijk waren gedaald, dan zou de begrooting, indien die daling niet had plaats gegrepen, inderdaad bedragen *f* 13,553,510; daarbij nog niet gerekend de overcompleete remonte van 225 paarden. Doch ook daarbij bleef het niet; want de Minister wilde in volgende jaren weder andere uitgaven doen. Hij wenschte meerdere paarden, aanzienlijke veranderingen in het geschut, aanleg van verdedigingswerken. Het liet zich dus aanzien dat het cijfer van de begrooting nog met ruim 2 millioen jaarlijks zou klimmen. Waar zijn hier de grenzen, vroeg de spreker, en zou niet de Kamer, bij toestemming dezer begrooting, zich als het ware verbinden tot meerdere uitgaven?

Het tweede bezwaar betrof het niet regelen van de leger-organisatie bij de wet. Met eene verwijzing naar hetgeen de spreker te dien aanzien ten vorigen jare had gezegd, en met eene verwijzing naar de redevoeringen van de heeren Thorbecke en van Twist, maakte de spreker den Minister opmerkzaam op nog *één* punt, dat nog niet in de discussiën was aangevoerd. Hij wees nl. op art. 169 der Grondwet, bepalende, dat de Koning waakt dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat; en toch is er eene wet op de kerkgenootschappen gemaakt, en geene stem is er opgegaan, om uit het oogpunt van het Koninklijk prerogatief de ongrondwettigheid dier wet te betoogen. Hij merkte ook op dat het hier eene kwestie was die niet enkel betrof den Minister van Oorlog, maar het geheele Kabinet. Toen verleden jaar de Minister van Oorlog in de zittingen van 11 en 13 december de verklaring namens de Regering aflegde, dat de organisatie bij de wet zou worden geregeld, waren onderscheidene Ministers daarbij tegenwoordig, doch geen der Ministers heeft toen zijne stem tegen die verklaring verheven. Met leedwezen had hij dan ook gisteren de verklaring van den voorzitter van den Raad van Ministers vernomen, en moest hij erkennen dat bij dergelijk verschil van gevoelen, als thans geopenbaard was, moeijelijk met de ministeriële homogeniteit kon rijmen.

Het derde bezwaar betrof het defensiestelsel. Blijkens de opheldering, door den Minister van Oorlog bij de spoorwegdiscussie gegeven, scheen het hem toe dat die Minister een uitgebreider stelsel van defensie voorstond, dan zijne voorgangers. Was dit zoo, bij zou zich daarmede niet kunnen vereenigen, doch hij zou te dien aanzien met groote belangstelling de nadere inlichtingen des Ministers afwachten.

De heer *de Kempenaer* bragt hulde aan de wijze waarop de Minister van Oorlog zijne moeijelijke taak aanvaard, en de wijze waarop hij zijne beginselen aan de Kamer blootgelegd had. Hij achtte die beginselen zeer gegrond en als zullende strekken tot waarborg voor de volkomen verdediging van ons Vaderland. Hij zou den Minister met te meer genoegen ondersteunen, omdat deze had te kennen gegeven de leger-inrigting niet te doen bij de wet, en het was bij dit punt, dat de spreker bovenal wenschte stil te staan. Hij zou kort zijn, omdat de heer van Lijnden reeds vele van zijne eigen argumenten had in het midden gebragt. Art. 178 der Grondwet was meermalen ter sprake gebragt, en geen wonder, want dit artikel beheerschte het onderwerp inderdaad. Dat artikel was evenwel niet *bij vergissing* in die Grondwet opgenomen, gelijk de heer Thorbecke had betoogd, maar het is geschied na rijp en voorzigtig beraad. Dat artikel is eensluidend met artikel 202 van de Grondwet van 1840. Het werd niet opgenomen in het eerste ontwerp van herziening, ook niet in het ontwerp der Staatscommissie, maar het Ministerie van 1848, waarvan de spreker lid is geweest, heeft dat art. 202 bij het voorstel tot herziening der Grondwet overgenomen, en wel met een bepaald doel en om gewigtige redenen. Zij die art. 202 weglieten, waren voorstanders van eene volkswapening bij loting; zij die art. 202 opnamen, waren het beginsel toegedaan van een staand leger, en de groote meerderheid der Kamer verklaarde dat art. in de Grondwet te willen behouden, omdat men niet gaarne de opdragt van het gezag over het leger aan den Koning zou zien wegvallen en omdat men het beginsel van het staande leger wilde. Art. 178 was dus niet bij vergissing in de Grondwet gekomen, en nu was de vraag, of dat art. eene regeling bij de wet vorderde. Die regeling werd in dat art. niet gevorderd en van gewigt is de opmerking van den Minister in zijn Memorie van antwoord, dat men art. 178 behoorde te vergelijken met andere artt. der Grondwet. Dit was ook sprekers meening, en uit dat verband bleek, gelijk de heer van Lijnden uitvoerig had aangetoond, dat eene wettelijke regeling door de Grondwet niet werd geëischt. De Grondwet verbood echter de regeling niet, aldus redeneerde men, en daarom kon de regeling bij de wet geschieden. De spreker wenschte omtrent dit punt uiterst voorzigtig te zijn. Hij achtte het niet wenschelijk om de regten van de Kroon, zonder volstrekte noodzakelijkheid op de schaal te leggen en die te wegen. Deed men dat, men zou onderzoeken de kracht van de woorden: *zorgt, ten allen tijde. voor toereikende land- en zeemagt* en men zou moeten vragen, of de Koning ook niet had te beoordeelen wat door hem onder toereikende land- en zeemagt werd verstaan. Er was nog eene andere opmerking. Gesteld, de Grondwet verbood niet, dan zou spreker er geen bezwaar in zien, wanneer het Ministerie zelf regeling bij de wet wenschelijk achtte en het Ministerie daarvoor de bewilliging des Konings kon verkrijgen, dat dan een voorstel kon worden gedaan. Wanneer de Koning dat goedkeurde, dan kon het geschieden, en ziedaar dan ook de oplossing, gisteren gegeven door den Voorzitter van den Ministerraad. Het kan zijn dat de Minister van Oorlog en het Kabinet, tot dekking hunner verantwoordelijkheid, voornemens waren, zoodanige wet te ontwerpen, en daarop de goedkeuring des Konings te vragen, en evenzeer kan het mogelijk zijn dat deze Minister van Oorlog zulks niet noodig achtte en dat daarom van dat denkbeeld weder is afgegaan. Daar de Grondwet geene verpligting stelde kon de zaak bij wet geregeld worden, slechts wanneer de Koning daarin bewilligde.

Bovendien achtte de spreker de wet niet wenschelijk. Het kwam hem voor, dat het onderwerp voor wettelijke regeling niet vatbaar was. De krijgskundige wetenschap had hare eischen en vorderingen. De inrigting van heden zou reeds morgen niet doelmatig kunnen worden geacht. De inrigting van het leger moest ook worden geregeld met oog op hetgeen buitenslands geschiedde. Om wapen tegen wapen te kunnen meten, moest onze legerinrigting overeenkomen met de mate van de krachten der aanvallers die wij te duchten hadden. De wet zou dus zijn onvolledig als in België, en dan was het middel geen redmiddel. Was de wet daarentegen volledig, daalde zij af in bijzonderheden, dan zou zij belemmerend werken en de Kamer zou zeer spoedig worden geroepen tot het maken van verschillende veranderingen, voortvloeijende uit technische bezwaren. Ook het doel van de wet, om tot een einde te komen aan de twisten over het cijfer, zou niet worden bereikt. Dat eindcijfer zou steeds, nu eens meer dan eens minder, zeer aanzienlijk moeten blijven, vooreerst omdat onze verdedigingsmiddelen alles behalve volledig waren, en ten tweede omdat alle benoodigdheden voor het leger steeds duurder werden. Hij dweepte dus volstrekt niet met het uitzigt op een lager cijfer. Dat cijfer *moest* door de Natie worden opgebragt, wilde men èn het Vaderland èn de onschatbare Koloniën behoorlijk verdedigen. De Staat, die niet in staat zou zijn daartoe de noodige middelen bijeen te brengen, moet ophouden Staat te zijn. Maar in Nederland behoefde men daarvoor geene vrees te koesteren. Ieder hier te Lande hechte aan de waardigheid en de onafhankelijkheid van zijn Vaderland, en daarom zou hier niet worden geweigerd, wat daartoe noodig was. Men zegt: wat is daar voor noodig? En nu antwoordt de spreker dat men voor het grootste deel nu werkelijk in het bezit is van hetgeen men verlangt te weten, namelijk de bepaalde behoefte, en welke middelen de Minister noodig heeft om daarin te voorzien. Dit alles vindt men in de stukken, en voor zoover men nadere inlichtingen verlangt, is de Minister bereid die te geven. De Kamer was derhalve volkomen op de hoogte gesteld, en wanneer men thans tot een besluit zou komen, zou de overtuiging, die nu gevestigd werd, ook gelden over een jaar. Maar spreker voorspelde dat het *eindcijfer* steeds een bezwaar zou zijn, en dit lag in de menschelijke natuur. Men was steeds genegen liever te ontvangen en te genieten, dan uit te geven; daarom schrikte het eindcijfer steeds af en nam men jaarlijks alle middelen te baat om daarvan af te dingen. Hij voor zich kon niet beoordeelen de juistheid van hetgeen thans was voorgedragen, maar na de inlichtingen, die hij getracht had zich daarvan te verschaffen, zag hij in de begrooting geen bezwaar en zou hij, met het volste vertrouwen op dezen Minister, zich volkomen geregtigd achten zijne stem aan die begrooting te geven.

De heer *Storm van 's Gravesande* wenschte niet te treden in eene wederlegging van al hetgeen sedert gisteren was aangevoerd. Slechts enkele punten zou hij opnemen. Hij herinnerde zich niet dat de vorige Minister van Oorlog ooit zou hebben verklaard: „wij zijn weerloos.” Men had ook aangevoerd dat *de* sommiteiten beweerd hadden, dat voor al het uitgegeven geld *niets* deugde. Dat beroep op *de* sommiteiten bepaalde zich waarschijnlijk tot één boekje, het bekende werkje van *l'homme gris*. Dat boekje zeide eigenlijk niets anders, dan hetgeen over de meeste punten in de gewisselde stukken was te vinden: het was dan ook geschreven na de publiekmaking van de Memorie van Beantwoording over de laatste begrooting. Het speet den spreker, dat hij den toon waarin dat boekje geschreven was moest afkeuren, doch hij moest erkennen dat vele feiten daarin voorkomende waarheid bevatten. Intusschen ging het veel te ver, uit dat boekje het argument te trekken dat *niets* deugde. Dit was de strekking niet van het boekje. Integendeel, spreker beriep zich daarop als een uitmuntend wapen voor hetgeen de tegenwoordige Minister thans voorstelde; want *l'homme gris* achtte juist dat alles wenschelijk, wat nu door den Minister wordt voorgedragen. — Overigens vereenigde zich spreker niet met het denkbeeld van den heer Delprat, dat de leger-organisatie onafhankelijk was van ons defensiestelsel; hij meende dat beide in zeer naauw verband tot elkander stonden. Ook geloofde hij niet met dien spreker dat wij in tijden van oorlog slechts over 100,000 man zouden kunnen beschikken. In 1832 waren 112,720 man present onder de wapenen, met eene formatie van 120,000 man, waarvan 45,600 schutterijen. Zeer zeker zou men nu veel aanzienlijker cijfer kunnen bereiken. — Verder hield de spreker zich overtuigd dat verhooging van soldij, verbetering van voeding en kasernering, niet zoo krachtig zouden medewerken als men wel dacht, tot vermeerdering van het getal vrijwilligers. Dat er niet meerdere vrijwilligers opkwamen, was te wijten 1⁰, aan de meerdere ontwikkeling der nijverheid; 2⁰, aan de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, krachtens welke jongelieden zich zonder toestemming van ouders of voogden niet konden engageren, en 3⁰, aan de luiheid der minvermogenden, die liever op de banken der straten bleven hangen, dan een goed maar werkzaam leven als soldaat te slijten. — Ten slotte rigtte de spreker een enkel woord tot den heer van der Linden, betrekkelijk de kwestie van competentie der Kamer. Die spreker had hem gevraagd, of *hij* zich dan competent achtte, te oordeelen over de regterlijke organisatie. Spreker geloofde niet *één* woord gesproken of *ééne* daad verrigt te hebben die aantoonde dat hij zich competent achtte. Maar de zaak stond niet gelijk. Van de 72 leden waren er 48 mrs. in de regten: de groote meerderheid der Kamer was dus competent in de beoordeeling eener R. O., en wanneer nu de heer van der Linden hem niet 48 maar slechts 8 leden in de Kamer kon aanwijzen die competent waren in militaire zaken, dan zou spreker bereid zijn toe te stemmen al hetgeen de heer van der Linden te dien aanzien had gezegd.

De heer *Dommer van Poldersveldt* wenschte zich niet te begeven op dat ruime gebied van discussie over ons verdedigingsstelsel, waartoe de Minister in zijne Memorie van Beantwoording zich bereid had verklaard te betreden. Het oogenblik daartoe achtte hij niet geschikt, en in ieder geval zou het tot geen verder besluit dan tot een besluit voor *één* jaar kunnen leiden. Na eene herinnering op het voetspoor van vorige sprekers, aan al hetgeen sedert jaren met deze begrooting was voorgevallen, betoogde de spreker dat men ook niet alles op rekening van de Regering moest stellen, doch dat ook de Kamer tot den tegenwoordigen toestand van zaken had medegewerkt. In het belang van het Vaderland en van het leger, achtte hij het wenschelijk dat aan dien toestand voor goed een einde kwame; en de Minister had nu twee voordeelen waarin vorige Ministers zich niet konden verheugen, nl. dat de Kamer een einde

aan de zaak wilde maken en dat de toestand onzer finantiën gunstig was. Het deed hem leed dat de Minister eene organisatie bij de wet pertinent geweigerd had, vooral omdat hij zich overtuigd hield, dat er geen ander middel bestond dan eene wet; hij vereenigde zich te dien aanzien met al hetgeen door de heeren Thorbecke en van Twist was opgemerkt. Tegen zoodanige wet waren verschillende bezwaren geopperd: hij achtte ze niet gegrond. Hij verlangde eene wet in ruime trekken, vooral niet afdalende in die onderdeelen, waarin later bij wisseling van omstandigheden of bij den vooruitgang der wetenschap verandering moest worden gemaakt. Zijn denkbeeld van wet kwam hierop neder dat men de uitgaven voor ¾ stabiel maakte en het andere deel variabel liet, naar gelang van omstandigheden; terwijl in geval van oorlog de wet van zelve zou ophouden te werken. — Over de vestingwerken zeide de spreker een enkel woord. Hij geloofde dat het tijdstip om daarover uitvoerig te handelen nu ongeschikt was, vooral omdat over die zaak een groot verschil van gevoelen heerschte niet alleen hier maar ook buiten 's Lands: vooral nu hetgeen te dien aanzien in België is voorgevallen. Opmerkelijk was het daarbij, dat *l'homme gris*, aan wiens gezag hij veel hechtte, in gevoelen verschilde met hetgeen betrekkelijk het defensiewezen in Belgie was aangevoerd. Hij geloofde dus het raadzaam ware, dat de Minister de zaak bedaardelijk overwoog en dat de Kamer later over de zaak eene beslissing nam. Over dat werkje van *l'homme gris* wenschte ook de spreker zijne meening te zeggen. Ook hij betreurde den toon die er in heerschte, vooral omdat het de spreker is geweest, die in vroegere jaren in de Kamer aangedrongen heeft op de vrijheid der officieren om hunne denkbeelden door middel der drukpers te openbaren. Hij wilde niet zeggen dat *l'homme gris* van die vrijheid misbruik had gemaakt, maar de toon van het werkje was allerongelukkigst en deze kon niet goed werken. De officier was in de eerste plaats verpligt de gestelde magten te eerbiedigen; en spreker schroomde niet over den toon van het werkje een afkeurend oordeel uit te spreken, al ware de schrijver ook voorzitter van het comité van defensie. — Tegen de begrooting zelve had de spreker geen bezwaar. Hij zou er voor stemmen uit volle overtuiging, dat niets gevraagd werd wat niet strikt noodzakelijk was. Maar aan zijn votum hechtte hij niet de goedkeuring van een *stelsel;* hij kon te dien aanzien nog niet tot een eindbesluit komen, en hij hoopte dat de Minister bij de aanneming der begrooting niet zou vergeten, dat, wanneer het leger zijne behoeften had, ook de schatkist hare eischen heeft.

De heer *Elout van Soeterwoude* wenschte kortelijk hoogte te nemen van de discussie: *a*, tegenover de Regering; *b*, tegenover de Kamer.

Wat het eerste punt betreft stond hij aan de zijde des Ministers van Oorlog. Wat spreker gisteren deed, wijzende op de weifelende houding der Regering omtrent de voordragt eener wet, was in het belang, omdat mede te werken tot een goeden en vasten Regeringsgang behoort tot den schoonsten pligt van den Volksvertegenwoordiger. Het deed hem leed in het antwoord van den Minister voor de Hervormde Eeredienst dien gang niet behoorlijk te zien geregtvaardigd.

Wat aangaat de Kamer, spreker had dáár twee opiniën hooren ontwikkelen. De spreker uit Steenwijk (de heer Storm van 's Gravesande) plaatste de zaken van oorlog zoo hoog, dat bijna niemand er kon naar reiken, en tevens de Kamer zoo laag, dat zij over niets zou kunnen oordeelen. Daarentegen wilde de spreker uit de hoofdstad (de heer van Twist) door eene uitvoerige wet de Kamer doen treden in *te veel*. De geschiedenis leerde, en hier wees spreker op Cornelis de Witt en Chatham, dat vele anderen dan militairen diensten in het beheer van oorlogszaken hadden kunnen bewijzen. Was hij het derhalve niet eens met de eerste opinie, scheen hem de tweede opinie moeijelijk met de Grondwet overeen te brengen. Na hetgeen de heeren van Lijnden en de Kempenaer te dien aanzien hadden ontwikkeld, zou de spreker er niets verder over zeggen. Wat verlangde dan de spreker? Hij wilde herstel van wederzijdsch vertrouwen en herstel van het openbaar vertrouwen. Daartoe was z. i. de Minister het goede pad ingetreden. Hij blijve openingen geven, en de Kamer votere na degelijk onderzoek. Zoo zou het vertrouwen ook buiten de Kamer herboren worden; de Regering uit moeijelijkheden, die zij zich zelve heeft te wijten, worden gered; een gewigtige tak van bestuur geregeld, en de verdediging des Lands verzekerd zijn.

De heer *van Hall* (voor zooveel verstaanbaar) begon met een bezwaar te opperen tegen het voornemen van den Minister van Oorlog om de miliciens zooveel mogelijk te houden binnen de provincie hunner inwoning; hij achtte dat beginsel in vele opzigten niet aannemelijk. Voorts verklaarde hij dat hij met veel genoegen zijne stem zou geven aan de begrooting, omdat hij niet kon zeggen met welk eene blijdschap hij de verklaring van den Minister gelezen had, dat deze niet zou voorstellen eene legerformatie bij de wet. Omtrent dit punt wilde de spreker niet treden in een wijdloopig onderzoek naar wil en bedoeling van de Grondwet. Er waren te dien aanzien reeds bijdragen genoeg geleverd. Hij wenschte langs anderen weg te komen tot de conclusie, dat regeling bij de wet onmogelijk was. Wanneer is er eene wet noodig, vroeg de spreker? Als het gold regeling van de regten der ingezetenen onderling; als het gold verpligtingen aan de ingezetenen op te leggen. Daarom bij voorbeeld was het noodig de inrigting van militie en schutterij bij de wet te regelen; maar eene leger-organisatie legt aan de ingezetenen geene verpligtingen op. Zoodanige wet zou alleen beperken het gezag dat bij art. 178 der Grondwet uitsluitend aan den Koning was opgedragen. De leger-organisatie betrof eene handeling van de Uitvoerende Magt, waarin de Kamer gemengd was, alleen voor zoover de daartoe vereischte uitgaven betrof. Eene wet zou dus de strekking hebben om de uitvoerende magt des Konings aan banden te leggen. De Kamer had echter ten aanzien dier organisatie niets anders te maken, dan voor zooveel betreft de goed- of afkeuring der uitgaven die daaruit voortvloeijen. Voor de Kamer was het eene kwestie van geld, hij zeide niet de eenige, maar geloofde toch de hoofdzaak. Hij erkende echter, dat de Kamer het regt had te onderzoeken of het geld dat men had gegeven goed was besteed, doch hij ontkende dat de Kamer vooruit zou mogen beslissen op welke wijze dat geld besteed zou moeten worden. De Kamer had de bevoegdheid het geld te weigeren, maar niet de bevoegdheid om aan de Uitvoerende Magt voorschriften te geven hoe zij het leger zou willen inrigten. Het regt dat de Kamer bezat was de échec van de magt des Konings, meer niet.

De beoordeeling der zaak was dan ook niet gelijk men het had genoemd incidenteel, maar zij was voor de Kamer hoofdzaak. En wanneer hij nu onderzocht, hoedanig de wet zou moeten zijn die men verlangde, dan moest hij verklaren dat er in geen Land ter wereld was eene wet gelijk de heer van Twist die verlangde. Er was wel eene wet in België, maar deze wilde de heer van Twist niet. Hij wilde eene wet, waarbij aan den Koning voet voor voet werd voorgeschreven hoe het leger ingerigt en hoe het Land verdedigd moest worden. Eene zoodanige wet bestond nergens. Eene wet gelijk de Kamer zich die had gedacht, bestond alleen in België, en de heer Storm van 's Gravesande had reeds voldoende aangetoond, hoedanig de werking van die wet geweest is. Als bewijs, dat eene zoodanige wet overeenkwam met de Grondwet, had een spreker aangehaald het voorbeeld van art. 1691, maar de daarbij bedoelde wet beperkt niet de magt des Konings, maar verklaarde alleen wat ten aanzien der kerkgenootschappen al of niet geoorloofd was: er werden verpligtingen aan de ingezetenen opgelegd en daarom moest dit bij de wet worden geregeld; kwam de wet der leger-organisatie ooit tot stand, spreker was overtuigd dat die organisatie nog veel duurder zou te staan komen; ook hier kon het voorbeeld van België uitspraak doen. De heer van der Linden had gezegd, dat het niet gold de besparing van een millioen, maar spreker meende dat de kwestie van het geld steeds in de Kamer de hoofdzaak is geweest. Begrootingen met een klein cijfer hadden steeds den bijval der Kamer gevonden; het programma van 13 november 1848 had grooten bijval genoten; zoo dikwerf het cijfer rees was de tegenstand groot en dan was het verwijt steeds „gij vraagt meer dan 10 millioen." De heer van Twist had zich ook aan overdrijving schuldig gemaakt toen hij betoogde dat de 11 millioenen jaarlijks waren weggeworpen. Immers onder die 11 millioenen waren begrepen de pensioenen, de uitgaven voor vestingwerken die nog bestaan, en de soldijen die alle jaren uitbetaald moesten worden en waarvan het personeel verdween en weder vervangen werd. Maar wat ons ontbrak werd nu aan het Ministerie geweten; spreker meende dat aan dat ontbrekende de Kamer zelve door hare pressie tot inkrimping ruim haar aandeel heeft gehad; en om aan die pressie niet toe te geven, moest de Minister van Oorlog meer dan mensch, ja hij zou haast gezegd hebben geen mensch moeten zijn. Daarom achtte hij den Minister van Oorlog hoog, die den moed had betoond niet alleen weerstand te bieden aan de Kamer, maar, indien hij wel geïnformeerd was, ook aan de pogingen eener andere zijde om minder aan te vragen. Laat ons eerlijk zijn, zeide de spreker, en erkennen dat ook wij aan den toestand van zaken schuld hebben. Deze Kamer zegt men verder is in staat over eene leger-organisatie te beslissen. Hij zou niet wijzen op de regterlijke organisatie, op de Pharmocopœa en op zoo vele andere zaken. Hij zou zelfs boven de deuren van de vergaderzaal willen schrijven „*de omni re scibili, et de aliis etiam.*" Spreker ging niet gaarne af op specialiteiten: de ondervinding had hem geleerd, hoe dit voor de kolonien niet raadzaam was. Hij nam dus aan dat de Kamer over eene leger-organisatie beslissen kon. Maar dan kon ze ook beslissen bij gelegenheid van de begrooting: dan kon ze het ook nu doen. Men kon vragen wat men wil: de vrees om te lang te worden had de Kamer van vragen nooit teruggehouden. Dit bewezen de dagen lange discussien over het koloniaal batig slot, die tot de conclusie, de wet, in geenerlei verband stonden. De Kamer kon dus oordeelen; maar ze kon niet creëren, niet uitdenken, niet het initiatief nemen; dat moest de Regering doen en dat deed ze bij de begrooting. Wij zijn niet genoeg ingelicht, zeide men verder, doch daarbij maakte men gebruik van captien en van kleingeestige aanmerkingen, omdat de Minister van Oorlog in zijne Memorie van Beantwoording had verklaard, dat hij in dat stuk niet in al te breedvoerige beschouwingen treden kon. Maar het was natuurlijk dat de Minister, en het was ook diens bedoeling, *de viva vox* alle mogelijke inlichtingen geven zou. Spreker nam aan, dat de Kamer behoorlijk moet zijn ingelicht, want dat zij anders de begrooting niet kon aannemen. Zijne meening omtrent dit punt resumerende zeide de spreker: òf de Kamer wordt gerekend kennis te hebben van de beoordeeling der zaak, òf zij had die kennis niet; een derde was niet mogelijk. Had zij de kennis, dan kon zij nu beoordeelen en had geene nadere wet noodig; had zij de kennis niet, dan zou zij die ook niet bij eene nadere wet verkrijgen. — Ten slotte verklaarde de spreker den heer Thorbecke gisteren met leedwezen over het Limburgsche Bondscontingent te hebben hooren spreken. Herhaaldelijk was die zaak ter sprake gebragt; telkens had hij er over gezwegen, omdat hij meende dat de Kamer dezen zomer dit vraagstuk naar zijne zienswijze had beslist. Maar nu zoo herhaaldelijk teruggekomen werd op eene meening die hem onjuist voorkwam, achtte hij zich verpligt daarover een enkel woord te zeggen. De heer Thorbecke had met leedwezen gezien dat bij deze begrooting het Limburgsch Bondscontingent zoo zeer op den voorgrond stond. Allen in de Kamer wenschten ontslagen te worden van den band die Limburg hechtte aan den Duitschen Bond, doch daartoe moest men, gelijk de Minister van Buitenlandsche Zaken had opgemerkt, afwachten dat in Duitschland eene nieuwe organisatie tot stand kwam. Al wat men vroeger deed, zou juist nadeel doen aan het doel dat men voor oogen had. En nu herinnerde de spreker slechts dat die gelegenheid, om Limburg los te maken van den Duitschen Bond, in 1850 had bestaan; toen is op die gelegenheid in de Kamer gewezen, maar het toenmalige Ministerie had aan dien wenk geen gevolg gegeven. Nu keurde de spreker het juist goed, dat het contingent op de begrooting voorkwam, vooreerst omdat de attentie der Kamer nu jaarlijks op deze zaak gevestigd zou blijven, en ten tweede dat wij daardoor toonen, dat, hoeveel het ons ook kosten moge aan de tractaten te voldoen, wij daartoe bereid zijn en boven alles verlangen eerlijke lieden te zijn. Evenzeer moest de spreker bestrijden de meening van den heer Thorbecke, alsof wij in het gevaar verkeerd hadden, om door de levering van ons contingent aan Duitschland in een oorlog met Frankrijk gewikkeld te worden. Dit was een valsch denkbeeld, daar de voldoening van verpligtingen, opgelegd door tractaten, anterieur aan eene oorlogsverklaring, ons niet kon wikkelen in een oorlog met Frankrijk.

De heer *van Diggelen* was verheugd dat hij met den vorigen spreker omtrent één punt kon overeenstemmen, nl. dat men geen onbepaalde waarde moest hechten aan de voorlichting van specialiteiten. De opleiding aan de Militaire Akademie en het Instituut van Marine, de dienstbetrekkingen in ondergeschikte rangen, veroorzaakte dat velen in ons Land waren specialiteiten, doch, met alle achting voor die specialiteiten, geloofde hij niet dat het genoeg was specialiteit te zijn, om een onvoorwaardelijk geloof aan het gevoelen dier specialiteiten te eischen. Door promotien ontwikkelden zich die specialiteiten tot militaire autoriteiten, en hij hoopte dat onder die autoriteiten in ons Vaderland vele *krijgskundige* autoriteiten mogten aanwezig zijn; doch slechts aan enkelen was het gegeven een ruimen blik te hebben over de wetenschap, die werd niet geleerd uit de boeken, maar alleen enkele individuen aangeboren. Eerst wanneer men zoodanigen ruimen blik bezat, kon men aanspraak maken op den naam van sommiteit. Zeker waren er vele punten bij deze begrooting alleen door specialiteiten te beoordeelen: doch ook andere punten konden door hen die geene specialiteiten waren worden beoordeeld. Zoo kon men zeer goed begrijpen, dat er nog zeer veel te organiseren viel, en dat het korps pontoniers, mineurs en trein inderdaad uitbreiding behoefden, zoowel als de vesting-artillerie, zoude aan de eerste vereischte eener goede verdediging voldaan kunnen worden. De leden der Kamer moesten zich evenwel niet stellen op het standpunt van specialiteiten. Hij wenschte te vragen of Nederland eene militaire defensie behoefde? Hij zou bijna bloozen, indien zoodanige vraag moest worden gedaan. Het antwoord op die vraag was boven alle verdenking verheven. Men kon van de Nederlanders geen ontkennend antwoord verwachten: zij zouden anders zich onwaardig betoonen ons roemruchtig verleden en moedwillig den weg afsluiten tot de heerlijke toekomst die Nederland nog te wachten staat. Doch uit dat antwoord sproot weder de vraag: hoe veel zal die defensie kosten? Spreker wist het niet. Men zeide dat sommiteiten van oordeel waren dat ons defensiewezen zich in een zelfs niet middelmatigen toestand bevond. Was dit waar, dan moest men tot de conclusie komen, dat die toestand het gevolg was van twee oorzaken. Of er is voor dit hoofdstuk tot nog toe te weinig gegeven, òf de leiding van het Departement van Oorlog was aan onbekwame handen toevertrouwd. De algemeen erkende verdiensten echter van verreweg de meeste Ministers van Oorlog, die elkander hadden opgevolgd, gaven den spreker den waarborg dat de tweede reden niet aanwezig is geweest. Hij kwam dus tot de conclusie dat tot nog toe te weinig geld was gegeven. Is, vroeg de spreker verder, hetgeen thans gevraagd wordt, boven de finantiële krachten van het Nederlandsche Volk? Hij antwoordde: voor dit oogenblik neen. Men was dus verpligt thans, nu het nog tijd was, de gevraagde gelden toe te staan, wilde men niet, in tijd van nood, het honderdvoudige besteden en dat honderdvoudige doen heffen door nieuwe en zware lasten aan de Natie op te leggen. Dit zou zijn een onverantwoordelijk verschuiven op de toekomst. Toen in 1830 onze Koning op de pui van het raadhuis verscheen en riep: *te wapen, te wapen*, toen waren er mannen genoeg, maar geene wapenen; toen moest goud en veel goud worden gegeven. Toen zong ook een dichter „Wij grijpen naar 't staal en geven het goud."

Thans bezat Nederland geen goud meer. Laat ons — aldus eindigde de spreker — dan ons zilver vertrouwen aan den Minister van Oorlog, van wien wij allen zoo veel verwachten, van den Minister die, naar wij hopen tevens gebruik zal maken van zijn hoogen invloed om ook in andere opzigten de volkswelvaart te helpen verhoogen.

Geen der leden verlangden meer het woord te voeren. De Voorzitter gaf daarop het woord aan den heer *Minister van Oorlog*, doch wegens het vergevorderde uur werd de verdere beraadslaging uitgesteld tot aanstaanden maandag, des ochtends ten 11 ure.

De Kamer bepaalde vervolgens dat na de behandeling van de begrootingswetten en van de wet op de middelen, in beraadslaging zullen komen de wetsontwerpen waaromtrent in den laatsten tijd de eindverslagen werden uitgebragt, alsmede de conclusien van verslagen van commissien tot onderzoek van Regeringsbescheiden.

Nadat de Commissie voor de verzoekschriften op eenige in hare handen gestelde adressen verslagen had uitgebragt, met welker conclusien de Kamer zich achtervolgens vereenigde, is de Vergadering gescheiden.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.